

Konfuciusz Krónika

Az ELTE Konfuciusz Intézet ingyenes magazinja

II. évfolyam 2008/2. szám

孔子学院通讯
罗兰大学孔子学院
2008年第二期
免费发行

Miért tanuljunk kínaiul?

A kínai a legtöbbször által anyanyelvként beszélt nyelv a világon. Az emberiség több mint egyötödének kínai az anyanyelve. A kínai az ENSZ hivatalos nyelveinek egyike.

Az elmúlt harminc év bámulatos, évi 10%-os gazdasági növekedésének köszönhetően Kína ma a világ egyik legfontosabb gazdasági, politikai, kulturális nagyhatalma. A kínai gazdaság a világon a negyedik legnagyobb, de néhány éven belül az USA mögött a második lesz, leghygyva Németországot és Japánt.

Kína megbecsült tagja a nemzetek közösségének. 2008-ban sikeres olimpiát rendezett, 2010-ben világkiállításnak ad otthont, s az élet szinte minden területén megkerülhetetlen.

A kínai cégek behálózják a világot, s a multinacionális vállalatok túlnyomó többsége jelen van Kínában. E cégek mindegyikének szüksége van kínaiul jól beszélő szakemberekre.

A magyar-kínai kapcsolatok az utóbbi években sosem látott gyorsasággal fejlődtek. Kína ma Magyarország legnagyobb ázsiai kereskedelmi partnere, hazánk pedig Kína legjelentősebb partnere Közép-Európában. Kulturális kapcsolataink is egyre szorosabbak, 2007-2008-ban például Magyarország „Magyar Évad Kínában” címmel változatos programsorozatot rendezett több kínai nagyvárosban.

A kínai nyelv egyre népszerűbb a világon: jelenleg 40 millióan tanulják idegen nyelvként, de ez a szám 2010-re becslések szerint 100 millióra fog növekedni.

A kínai a világ egyik legősibb civilizációja, mely hihetetlenül sokszínű, értékes kulturális kincsekkel gazdagította az emberiséget. A kínai nyelv megismerése nemcsak jó befektetés, hanem általa hozzáférhetünk e rendkívül gazdag kultúrához is.

A kínai nyelv még csak nem is olyan nehéz, ahogy azt sokan gondolják. Nyelvtana a világon az egyik legegyszerűbb.

szerebb (nincsenek toldalékok, nemek, számok, esetek), egyedül a zenei hangsúlyok és az írás jelenthetnek problémát. Ám azt a 3000 írásjegyet megtanulni, amelyet a mindennapi életben használnak, egyáltalán nem bosszorkányság.

A kínai nyelv immár mindenki számára elérhető. A 2006-ban nyílt ELTE Konfuciusz Intézet rendszeresen indít különböző szintű kínai nyelvtanfolyamokat. Ugyanitt változatos kulturális programok is várják az érdeklődőket, s a modern Kína megismertetését is feladatunknak tekintjük. Nyelvtanfolyamainkat kínai anyanyelvű vagy Kínában képzett tanárok tartják, a legmodernebb tananyagokra építve, Budapest szívében. Tanfolyamainkra, programjainkra mindenkit szeretettel várunk!

ELTE Konfuciusz Intézet

Cím: 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F. I. 16.

Telefon: (36)-(1)-411-65-97, (36)-(1)-411-65-00/5401

Nyitva: H-Cs: 8.30–13.00, 14.00–16.00,
P: 8.30–14.00

E-mail: office@konfuciuszintezet.hu

Fax: (36)-(1)-411-65-98

Honlap: www.konfuciuszintezet.hu

A könyvtár nyitva tartása: H: 13:30–17:30, P: 8:00–12:00

亲爱的读者！

“这是一届真正无与伦比的奥运会。”在北京奥运会闭幕式上，国际奥林匹克委员会主席罗格先生对今年的夏季奥运会做出了这样的评价。从多角度来看，这一届盛会在奥林匹克运动史上确实是唯一的、独特的。中国，这个世界上人口最多的国家第一次承办奥运会，第一次向世界展示他们——基于古老文化的底蕴——之所以能够取得如此辉煌的成绩，归功于过去三十年来突飞猛进的阔步发展。北京奥运会出色的组织工作，具有世界水平的比赛场馆，还有中国运动员的出色表现，这一切都证明了：哪怕是最艰巨的重任，中国人也有能力完成它！

奥运会让全世界目光都转向了中国，在匈牙利也可以感觉到人们对中国的关注逐渐增强。中匈两国的文化关系得到了进一步发展：在中国举办的匈牙利季成功落幕，中国以主宾国身份应邀参加了布达佩斯的国际图书节，去中国旅游的匈牙利游客数量超过以往的任何一年。为了推动中匈文化关系的发展和中华文化在匈牙利的传播，罗兰大学孔子学院将当仁不让地继续努力。至今为止，我们已经多次举办过大规模项目，组织了丰富多彩的文化活动，开办系列讲座，创建电影俱乐部，循序渐进地开设汉语学习班，并为中学提供汉语课教学。我们在孔子学院网页上开发了独一无二的匈牙利版本的中国百科全书，即 Ekipédia，并且编撰了第一部汉语在线字典。

我们在发展孔子学院的同时，还竭力丰富《孔子学院通讯》的内容。杂志的读者群日益扩大，介绍中国的过去、现在和文化的版面越来越多。我们希望读者们能继续喜爱阅读我们的杂志，愿它为您提供内容丰富的充实时光。

主编
邵莱特博士

KEDVES OLVASÓ!

„Igazán kivételes Játékok voltak” – mondta a pekingi olimpia záróbeszédében Jacques Rogge, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke az idei nyári játékokról. S az esemény valóban sok szempontból egyedi és különleges volt az olimpiai mozgalom történetében. Kína, a világ legnépesebb országa először rendezhetett olimpiát, és először mutathatta meg a világnak, hogy – ősi kultúrájára építve – mekkora eredményeket ért el az elmúlt három évtized óriási léptékű fejlődésének köszönhetően. A remek szervezés, a világszínvonalú létesítmények és a kiválóan szereplő kínai sportolók bebizonyították, hogy a kínaiak a legnehezebb feladatokkal is képesek megbirkózni.

Az olimpia révén a világ figyelme Kína felé fordult, s a fokozódó érdeklődés Magyarországon is tapasztalható volt. Kulturális kapcsolataink tovább fejlődtek: nagy sikerrel zárult a Kínában megrendezett magyar évad, a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége Kína volt, s minden eddiginél több magyar turista látogatott a Középső Birodalomba. A kínai-magyar kulturális kapcsolatok fejlesztéséből, a kínai kultúra magyarországi megismertetéséből

az ELTE Konfuciusz Intézet továbbra is igyekezett és igyekszik kivenni a részét. Jelen voltunk több nagyszabású programon, különböző kulturális rendezvényeket szervezünk, előadás-sorozatoknak és filmklubnak adunk otthont, folyamatosan indultak és indulnak kínai nyelvtanfolyamaink, s a középiskolai kínai oktatást is fejlesztettük. Honlapunkon, a www.konfuciuszintezet.hu-n tovább bővült internetes Kína-lexikonunk, az Ekipédia, s elérhetővé tettük az első kínai-magyar on-line szótárt is.

A Konfuciusz Intézet fejlődésével párhuzamosan a Konfuciusz Krónikát is igyekszünk egyre gazdagabbá tenni. A lap terjedelme tovább bővült, így még több hely van Kína múltjának, jelenének, kultúrájának megismertetésére. Reméljük, hogy olvasóink továbbra is szívesen veszik kezükbe magazinunkat, s hogy sikerül tartalmas időöltést nyújtanunk Önöknek.

Dr. Salát Gergely
főszerkesztő

Konfuciusz Krónika

Az ELTE Konfuciusz Intézet magazinja

2008. II. évf. 2. szám

HU ISSN 1789-8617

Megjelenik évente kétszer

Főszerkesztő: Dr. Salát Gergely

Képszerkesztő: Szabó György

Tördelőszerkesztő: Bukovics Zoltán

Fotók: Horváth Gergely, Káplár Balázs,

Kínai Idegen Nyelvi Tanács,

Salát Gergely, Szabó György,

Zombory Klára

Felelős kiadó: Dr. Hamar Imre

Cím: ELTE Konfuciusz Intézet,

1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F

Tel.: (36)-(1)-411-65-97

Fax: (36)-(1)-411-65-98

www.konfuciuszintezet.hu

media@konfuciuszintezet.hu

Az ELTE Konfuciusz Intézet elmúlt fél éve

罗兰大学孔子学院半年来的工作回顾

Az ELTE Konfuciusz Intézet (EKI) a Konfuciusz Krónika legutóbbi számának megjelenése óta eltelt fél évben is tovább folytatta, sőt bővítette oktatási és kulturális tevékenységét.

A 2008. április 24–27. között megrendezett XV. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége Kína volt, s erre az alkalomra a magyar kiadók számos kínai témájú könyvet jelentettek meg. A fesztiválon az EKI külön standdal képviseltette magát, s bemutatta a kínai irodalom magyar fordításáról szóló korábbi kiállításának egy részét is. Az eseményhez kapcsolódóan az EKI-ben könyvbemutatót rendeztünk a frissen megjelent kínai könyvek fordítóinak, szerkesztőinek részvételével.

Május 9-én az ELTE-re látogatott Jia Qinglin, a Kínai Népi Politikai Tanácskozó Testület elnöke, a Kínai Kommunista Párt Állandó Bizottságának tagja. A kínai vezető fogadására az ELTE dísztermében került sor, ahol az EKI kínai kulturális műsort rendezett.

Az idei gyereknap alkalmával az EKI május 24-én az Asia Centerben, má-

罗兰大学孔子学院自上一期《孔子学院通讯》出版后的半年以来，不仅一如既往地教学与文化活动的，而且有所拓展，更趋丰富。

在2008年4月24日至27日举办的第十五届布达佩斯国际图书节上，中国应邀成为主宾国，匈牙利多家出版社籍此机会推出了多部以中国为主题的匈文版图书。在图书节上，罗兰大学孔子学院特设了自己的展台，展出了部分曾于去年秋天在京展出过的中国文学匈文版译著。为了配合这次活动，罗兰大学孔子学院举办了“中国文学匈文版新书发布会”，介绍译者和编辑与读者见面。

5月9日，中华人民共和国政治协商会议主席、中共中央政治局常委贾庆林访问罗兰大学孔子学院。孔子学院师生在罗兰大学礼堂热烈欢迎贾庆林主席来访，并组织演出了丰富多彩的中国文化节目。

jus 26-án pedig a Városligetben szervezett változatos gyerekprogramokat. Május 16–17-én a Szimbíózis Napok című kulturális antropológiai fesztiválon a kalligráfia alapjaival ismertették meg az érdeklődőket. Június 25-én az EKI zenei estét szervezett: Zhang Qian, a Pekingi Kínai Zeneakadémia

professzora a hagyományos kínai hangszerekről tartott előadást, ezt követően Liu Yuening cimbalomművész adott koncertet.

Szeptember 20-án az ELTE „Érettségi és pályaválasztás - a Te jövőd!” mottójú karrier-napján az EKI külön standon tájékoztatta a résztvevőket a kínai nyelvtanulással kapcsolatos lehetőségekről. Ugyanezen a napon este a Kulturális Örökség Napja alkalmából az EKI a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum kertjében teabemutatóval és egyéb programokkal színesítette a programot. Október 4–5-én az ELTE Fű-

在今年的国际儿童节，罗兰大学孔子学院分别于5月24日在亚洲中心、5月26日在城市公园举办了生动多样的儿童活动项目。5月16日至17日，在名为“人类和谐日”的人类学文化节上，书法引发了大家的浓厚兴趣。6月25日，罗兰大学孔子学院举办了“中国音乐之夜”活动：来自中央音乐学院的张前教授首先为听众带来了一场题为《中国传统器乐及其在当代的传承与发展》的讲座，随后，扬琴演奏家刘月宁举行了独奏音乐会。

vészkertjében megrendezett Ginkgo-napokon az EKI egész napos kínai kulturális programsorozatát szervezett; itt többek között fotókiállítással, előadásokkal, kínai citerakoncerttel, *taiji*-, tea- és kalligráfia-bemutatóval vártuk az érdeklődőket. Október 3–10 között a 15. kerületi Kontyfa Középiskolában „Kínai Hetet” rendeztek, amelyen az EKI is részt vett, többek között teabemutatóval.

November 6-án a neves shanghai-i író és irodalomkritikus, Wang Jiren tartott előadást a kínai irodalomról, majd kerekasztal-beszélgetésen vett részt a kínai irodalom magyar fordítóinak részvételével. November 7-én Zhou Muyao, a Shanghai-i Nemzetek Közötti Baráti Szövetség elnöke, volt shanghai-i alpolgármester látogatót az EKI-be.

Az elmúlt időszakban is folytatódott az EKI Modern Kína-ku-

tatási Központjának előadásorozata: a minden hónap utolsó keddjén tartott előadásokon szó volt többek között a kortárs kínai előadó-művészetekről, a modern Peking építészeti arculatáról, a kínai olvasási szokásokról, az olimpiáról és a kínai jogrendszeréről. Ugyancsak folytatódtak a kínai filmklub vetítései, s Kínáról szóló továbbkép-

对外友好协会主席、前任上海市市长主席周慕尧访问了罗兰大学孔子学院。作为“上海之窗”活动的一部分，他代表上海市向中文系和孔子学院图书馆捐赠数百册图书。

在过去的半年内，罗兰大学孔子学院继续举办以“现代中国研究”为主题的系列讲座：在每月最后一个星期二主办的系列讲座中，讲座题目包括《中国的表演艺术》，《当代北京的建筑风貌》，《当前中国文学及阅读习惯》，《奥运会上的匈牙利运动员和匈牙利拉拉队员》，《天高皇帝远——当今中国法律系统的一些问题》等等。与此同时，中国电影俱乐部也继续进行电影展播，我们还为中学教师和沃达丰公司（Vodafone）的职员们举办了关于中国的系列讲座。另外，我们还为匈牙利的汉语教师开展了师资培训。10月19日，罗兰大学孔子学院组织了一年一度的（HSK）汉语水平考试。

9月20日，在罗兰大学举办的以“毕业与择业——未来属于你！”为主题的“职业日”上，罗兰大学孔子学院特设了自己的宣传展亭，向参加者介绍与中文学习相关的机会和信息。同天，罗兰大学孔子学院还借“文化遗产日”之机，在霍普·费伦茨东亚艺术博物馆的花园内为客人们举办了茶艺表演，另外还进行了琵琶以及二胡等中国传统乐器表演。10月4日至5日，罗兰大学孔子学院又在罗兰大学植物园的“银杏日”上组织中国文化，包括中国主题摄影展、两场讲座，太极表演和茶艺展示、书法以及古筝表演等系列推广活动。2008年10月3日-10日，布达佩斯15区科尼法（Kontyfa）匈牙利中学举行了为期一周的“中国周”活动。孔子学院参加了活动的开幕式和闭幕式，并于10日的闭幕式上为120余名中学生送上了中国的茶艺表演。

11月6日，上海作家协会副主席、著名文艺理论家王纪人先生在孔子学院做了关于中国现代文学的报告，随后与从事中国文学译介工作的汉学家们一起围绕当代中国文学的现状举行了圆桌座谈。11月7日，上海市人民

zést indítottunk középiskolai tanároknak, illetve a Vodafone munkatársainak. A Magyarországon tevékenykedő kínai nyelvtanároknak is tartottunk továbbképzést. Október 19-én, mint minden évben, idén is az EKI-ben ke-

rült sor a hivatalos Kínai Szintfelmérő Vizsgára (HSK).

A 2008. májusi sichuani földrengés érintettjeinek megsegítésére gyűjtést rendeztünk.

Az EKI a kínai nyelvoktatás területén is kiterjesztette tevékenységét.

A különböző szintű kínai tanfolyamok mellett kihelyezett kurzust tartottunk a Huawei vállalat magyar alkalmazottainak, HSK-előkészítő csoportot indítottunk, s a Trefort Ágoston Gimnázium mellett a Radnóti Miklós Gimnáziumban is megkezdtük a kínai nyelvtanítást. Továbbra is tartunk ingyenes közismereti kínai órákat az ELTE nem kínai szakos diákjainak, amelyekért azok kreditpontokat kapnak, emellett kínai anyanyelvű tanáraink az ELTE BTK kínai szakjának munkájába is bekapcsolódtak. A Magyarországon élő kínaiaknak szervezett magyar nyelvtanfolyamaink is folytatódtak.

Az EKI honlapján tovább bővült az intézet on-line Kína-enciklopédiája, az Ekipédia, s ugyanitt elérhetővé vált az első internetes kínai-magyar szótár. Az EKI könyvtára új, a korábbiánál nagyobb helyre költözött,

s a Kínai Nyelvoktatási Tanácstól kapott 3000 kötetre épülő könyvkínálat jelentősen bővült: a könyvfesz-

Nyelvtanfolyamok az ELTE Konfuciusz Intézetben

Különböző szintű kínai nyelvtanfolyamaink folyamatosan indulnak. Egy nyolchetes modul (32 tanóra, heti 2x2 vagy 1x4 tanóra) ára 32.000 ft (+3500 ft a jegyzet és CD költsége). Az órák hétfőn-szerdán 18:00-19:30, kedden-csütörtökön 18:00-19:30, illetve szombaton 10:00-13:00 között vannak. Magántanulók oktatását is vállaljuk 4.500 ft/60 perc óradíjjal, megbeszélés szerinti tananyaggal és időpontban. Kihelyezett céges tanfolyamok esetén az időpont, tananyag, díjazás megegyezés tárgya. Az órákat kínai anyanyelvű, angolul oktató vagy magyar anyanyelvű, Kínában képzett tanárok tartják. Csoportlétszám: 6–10 fő. Minden modul végén a hallgatók írásbeli és szóbeli záróvizsgát tesznek. A záróvizsgán elért eredményről Modulzáró Bizonyítványt kapnak. A vizsgán való részvétel nem kötelező, de ajánlott, mert így a hallgatók az elért eredmények alapján pontos képet kapnak tudásszintjükéről. A kínai nyelvi csoportokban a legeredményesebb hallgató 25%-os kedvezményt kap a következő modul árából. Ha a hallgató a beiratkozáskor egyszerre két modul árát fizeti be, akkor 10% kedvezményben részesül. ELTE-n tanuló, dolgozó, illetve ELTE-n végzett hallgatóink kedvezményt kapnak. A fenti kedvezmények nem vonhatók össze. Az EKI magyar nyelvtanfolyamokat is indít kínaiak számára kezdő és haladó szinten. Egy modul (32 tanóra) ára: 40.000 ft + 3500 ft jegyzet és CD. Az órák időpontja: hétfő-szerda 18:00-19:30, kedd-csütörtök 18:00-19:30. A megadott árak 2009. január 1-től változhatnak. Tanfolyamaink kezdési időpontjáról készséggel adunk felvilágosítást a 411-65-97-es telefonszámon.

tiválra látogató kínai delegáció csaknem 700 kötetet ajándékozott intézetünknek, még több könyvet kaptunk a Jia Qinglin vezette küldöttségtől, s a novemberben ide látogató shanghai-i delegáció is sok könyvvel gazdagította gyűjteményünket. Emellett újabb könyvadományok érkeztek a Kínai Idegen Nyelvi Tanácstól, míg az EKI Modern Kína-kutatási Központja nyugatról szerzett be különböző szakmunkákat.

Programjainkról és aktuális híreinkről az érdeklődők továbbra is a www.konfuciuszintezet.hu honlapról tájékozódhatnak.

2008年5月，我们组织了援助四川大地震的捐款活动。

罗兰大学孔子学院在汉语教学领域的工作也不断拓展。我们除了开设不同水平的中文学习班外，还为华为公司的匈牙利职员提供校外教学，主办汉语水平考试（HSK）考前辅导班，在罗兰大学的两所附属中学特列福特·奥古斯顿中学以及拉德诺提·米克洛什中学开办中文课。同时，我们继续为罗兰大学不同院系的学生提供免费的的基础汉语课程，承认学分。我们继续为旅居匈牙利的华人华侨举办匈牙利语培训班。

罗兰大学孔子学院的网站内容也不断充实，不仅扩充了匈牙利语版的在线中国百科全书，即Ekipédia，还编建了第一个汉匈在线词典。罗兰大学孔子学院图书馆也迁到了一个面积更大的新址，中国国家汉办的3000册赠书构成了孔子学院图书馆的基本藏书，另外我们获得了大量的捐赠书籍：参加布达佩斯图书节的中国代表团赠送了700余册图书；贾庆林主席出访时也向孔子学院赠送了很多书籍；11月来访的上海代表团赠送的图书进一步丰富了我们的馆藏。罗兰大学孔子学院现代中国研究中心也从西方订购了多种专业研究书籍。

您若想进一步了解罗兰大学孔子学院的工作项目和即时信息，请登陆罗兰大学孔子学院的官方网站：

www.konfuciuszintezet.hu.

Peking diákszemmel

2008 tavaszán a Konfuciusz Intézetek és a Pekingi Idegen Nyelvi Egyetem összefogása nyomán több kínaiul tanuló európai uniós diáknak, köztük nyolc magyarnak nyílt lehetősége egy hetet eltölteni az olimpia lázában égő Pekingben. Hatan közülük az ELTE Trefort Ágoston Gyakorlógimnáziumából, ketten pedig a Magyar-Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolából jöttek. Az úti élményekről a Trefort Gimnázium négy diákját, illetve a maroknyi magyar csoport vezetőjét, Lindner Gusztávnét, a Magyar-Kínai Iskola igazgatóját kérdeztük.

Az iskolacsengő éles hangja egy pillanat alatt visszarántott a jelenbe. Felálltam, és sietős léptekkel elindultam az osztályterem felé. Senki. Ránéztem az órára. Már itt kellene lenniük!

Épp, hogy megfogalmaztam magamban ezt a mondatot, négy nyúlánk alak tűnt fel a folyosó végén, és lassan, komótosan az „én” osztályterem felé vették az irányt. A köszöntésemet félszegen fogadták, valószínűleg nem egy gyerekképű, hanem egy igazi veterán, rövid időre újságírónak felcspott sinológusra számítottak.

Hatalmas!

Leültünk az egyik padhoz, Fanni, Zsannett, Anna és Gergő – a Trefort diákjai – pedig pár perc után már fesztelesen meséltek nekem eddigi életük egyik legnagyobb kalandjáról: Kínáról. Arra a kérdésemre, hogy milyen volt az első benyomásuk Pekingről, a válaszok megegyeztek:

– Hatalmas! A felhőkarcolók, high-tech épületek látványa szinte letaglózta az embert, minden olyan hatalmas! Kína nagyszerűen ötvözi saját kultúráját a nyugati kultúra egyes elemeivel, ettől is olyan izgalmas! No meg az emberek véget

nem érő folyama, amint szabott rendben áramlanak az utcákon... egyszerűen elképesztő!

A diákok egyhetes tartózkodásuk alatt felkeresték Peking nevezetességeit: többek között ellátogattak az Ég Templomához, megmászták a végelehatatlan messzeségbe kígyózó Nagy Falat, felkeresték a csendes harmóniába burkolódzó Nyári Palotát, lehetőségük nyílt közelebről is

szemügyre venni az olimpiai létesítményeket, bejárták a hatalmas Tian'anmen teret, és természetesen megcsodálták Kína legnagyobb történelmi épületegyüttesét, a Tiltott Várost is.

– Hogy milyen volt a Tiltott Város? – vágta rá kérdésemre egyikük. – Gyönyörű, de hogy miért, azt ne kérdezd! Egyszerűen csak gyönyörű, nem is lehet más szóval leírni.

Parkok, ételek

Lindner Gusztávné igazgató – akit telefonon sikerült utolérnem – külön kiemelte a gyönyörű parkokat is:

– Lenyűgözőek a kínai kertek és parkok, a mindenfelé nyíló pompázatos virágok! Az emberek láthatóan keresik a természettel való összhangot: a parkokban profikat megszegényítő módon énekelnek, madaraikat „sétáltatják”, táncolnak. A kínai belső turizmus is tiszteletre méltó. Bárcsak itthon Magyarországon is ennyire érdeklődnének az emberek a saját kultúrájuk, múltjuk, országuk iránt, ennyien keresnék fel országunk híres-neves városait, tájegységeit!

– *S mi a helyzet a kínai ételekkel?* – kérdeztem a diákokat.

végig segítette a kis magyar csapatot.

– Nagy szerencsénk volt, hogy velünk volt Piroska, aki amellet, hogy a hivatalos programokon segített nekünk, a szuvenírvásárlás alatt is nélkülözhetlenné vált számunkra. Külön élmény volt alkudozni a piacon. Ha mi már nem győztük szuszszal, Piroska is besegített.

– *Milyenek a kínai emberek?*

– Nagyon kedvesek, és rettentően precízek! Ami a kínai szervezők munkáját illeti, a programokat szigorúan betartották, betartatták, de bármikor készek voltak átszervezni a napunkat, ha kellett. És mégis mindig mindenhova pontosan érkeztünk! Na, ezt fejtsd meg!

– *Miért érdemes ma kínaiul tanulni? Mit gondoltok, van jövője a kínai nyelvtanulásnak?* – kérdeztem őket.

– A világon jelenleg az angol után kínaiul tanulnak a legtöbben, nem véletlenül! Kína hatalmas, és mindenhol képviselteti magát. Mi a gimnáziumban angolul is tanulunk, a kettő ötvözéséből pedig nagyszerű dolgok sülnhetnek ki. Ráadásul a kínai az egyik legizgalmasabb nyelv a világon. Nagyon sok lehetőség rejlik benne!

Tanuljunk-e kínaiul?

Mi erre a kérdésre az igazgatónő válasza?

– Tapasztalatom szerint egyre több szülőben érik meg a gondolat, hogy gyermekét kínaiul taníttassa, amit mi sem bizonyít jobban,

– Egyes ételek

kicsit csípősek, mások pedig igencsak olajosak voltak. Sokszor ettünk az iskolai kázinban, de elvittek minket a legjobb éttermekbe is. Gyakran a nevét sem tudtuk annak, amit ettünk, de összességében véve minden nagyon ízletes volt.

– Különösen a pekingi kacsa! – vágott közbe egyikük. – Külön megmutatták nekünk, hogy miként kell a zaftos kacsaszeletet palacsintába göngyölni, és hogy mi mindent lehet még belerakni! Nagyon érdekes volt!

Alku kínaiul

A diákok nagy segítségére volt a magyarul kitűnően beszélő kínai diáklány, Piroska is, aki ott tartózkodásuk idején

mint hogy jelenleg a 43 elsősünk között 25 magyar kisdíák van! A mai világban már mindenki tudja, hogy meg kell tanulni angolul, ám jó páran már azt is felismerték, hogy a kínai is kifőzetődik.

Jelen sorokat írva magam is elgondolkoztam, hogy miért is éri meg kínaiul tanulni. Nagyon nehéz, az egyszer biztos! Évtizedeket bele lehet ölni anélkül, hogy az ember úgy érezné, végre tudja is. De mégis, van valami csodálatos, magával ragadó ebben a nyelvben. Ahogy lassan, fokozatosan megnyílik a tanuló előtt a kínai írásjegyek addig átláthatatlannak tűnő világa, ahogy a finom, lágy hangsúlyokkal tarkított szótagok halmazából egyszer csak értelmes szavak, mondatok válnak ki.

Az már csak hab a tortán, hogy a szorgalmas diák jutalma akár egy kínai ösztöndíj, sőt a kínai emberek bizalma is lehet! S ezzel valóban a lehetőségek széles tárháza nyílik meg az állhatatos, kitartó ember előtt, csak győzzön vele élni!

Szentmártoni Lívía

„Egy világ, egy álom” – tíz év után újra Pekingben

Két évet töltöttem Pekingben a 90-es években ösztöndíjas diákként. Csakhogy ennek már tíz éve. Azóta nem jártam ott, bár Kínát többször is meglátogattam ez alatt az idő alatt. Éppen ezért úgy véltem, nem teljesen felkészületlenül vágok neki a viszontlátásnak. Ez a mostani Peking, az „olimpiai Peking” azonban minden várakozásomat fölülmúlta.

A legszembevethetőbb változást az utak és a metróhálózat fejlődése jelentette számomra. Már a reptérről befelé jövet furcsán éreztem magam, hogy a kopott, szürke, döcögős gyorsforgalmi út helyett virágágyásokkal és növényekkel elválasztott autópálya vezetett a városba. Pontosabban a város északkeleti csücskébe, a Changping kerületbe, ahol a Longmai Hotspring Resort, a magyar szurko-

lók „főhadiszállásaként” szolgáló százezer négyzetméteren elterülő üdülőkomplexum helyezkedik el.

Metrók, utak, ellenőrök

A Longmai meglehetősen messze volt a központtól (már a négyes körgyűrű közelében lévő egyetemek esetében is úgy éreztem, hogy teljesen kiszorultunk a város szélére, nos, a Longmai az azóta megépült hatos körgyűrűn is kívül esik), éppen ezért nagy hasznát vettük a másik infrastrukturális fejlesztésnek – az összesen nyolc vonalat számláló, világszínvonalú metróhálózatnak (tíz éve még csak két vonal volt!). Sajnos a nekünk kiosztott térképeken éppen annak a metróállomásnak a neve volt teljesen elírva, ahol a sok-sok kínaiul nem beszélő magyar turistának le kellett szállnia, hogy hazajusson, de az is lehet, hogy ez csak engem – mint a betűkhöz és írásjegyekhez túlzottan ragaszkodó embert – zavart meg első utazásom alkalmával. A metrók patyolat tiszták, és a szerelvényekben elhelyezett tévéken egyenes adásban lehetett végigizgulni a fontosabb sporteseményeket.

A biztonsági intézkedések meglehetősen szigorúak voltak, egy ismerősömnek metróra szállás előtt még a hajfixáló habját is kidobatták, az én esetemben csupán hangos megjegyzések és mosolyok közepette szemléltették csomagjaim tartalmát. Az „Olympic Green”-re a bejutást pedig sajátos módon oldották meg: az utolsó megálló előtt le kellett szállni, és több száz méteres gyaloglás – és természetesen alapos biztonsági és jegyvizsgálat után – visszazállni ugyanarra a metróvonalra, ugyanazon az állomáson.

A szerző felvételei

A főhadiszállás

Korábban említettem már az olimpia idejére a magyar szurkolók jelentős részének otthont adó Longmait, úgy gondolom, hogy érdemes erről néhány mondatot ejteni. A Longmai a termálvíze miatt a belföldi turizmus egyik igen kedvelt pihenőhelye, kínai turisták ezrei látogatják évente, és csupán a személyzet hétszáz tagot számlál. Valódi autentikus kínai szálláshelyről van tehát szó, ami – ha már egyszer Kínában járunk – nem kéne, hogy problémát jelentsen, de a kultúrások azért sokakat érintett. A hatalmas komplexumban volt minden: villák, apartmanok, a közelben hotel, bowlingpálya, karaokeklub, lovarda, rózsakert, szabadtéri termálvizes medence (amelyre a kissé túlfűtött magyar drukkerok miatt kiírták, hogy a mélysége csupán egy méter, ezért kéretik nem fejest ugrani bele néhány sör után), középütt furcsa rózsaszínű babákkal; vörös lámpások, nagy műanyag Buddha, a klasszikus regényekből ihletett mozgóképek, és kivilágítható hupikék törpikék; a menzán csillárkiállítás, és ha a díszes lámpák közül valamelyiket netán evés közben megszeretted, rögtön meg is vásárolhattad. A szemközti kisboltban pedig, igen jó üzleti érzékről tanúskodván, a magyarok megérkezése után néhány nappal a bejárat melletti kis táblán már magyarul szerepeltek a legfontosabb

árucikkek, mint például kávé, simkártya, sör, szódaivíz.

Xiongyali, jiaoyou!

Be kell, valljam, hogy nem vagyok különösebben nagy sportrajongó. Leülök egy-egy sportközvetítés elé, de nem tudom fejből a versenyzők nevét és elért eredményeiket. Sokkal inkább Peking, mint maga az olimpia vonzott Kínába. Vajda Attila fantasztikus győzelme azonban – nagy szerencsémre a helyszínen izgulhattam végig – és a piros-fehér-zöld trikólór színeibe öltözött és kifestett magyar drukkerék – akik közé magamat is bátran besorolhatom – lelkes buzdítása már-már könnyeket csalt az ember szemébe, noha negyven fokban, árnyék nélkül szinte teljesen kiszáradtam (a szervezők javára írandó, hogy noha semmiféle folyadékot nem lehetett bevinni a stadionokba, minden, értsd: víz, sör, üdítő öt *yanbe*, azaz körülbelül 125 forintba került). No és a Madárfészek... hihetetlen építészeti csoda, s amikor a kilencvenéves ember némán vár, majd az egész stadion egy emberként zúdul föl, és ünnepli az orosz rúdugrónő, Jelena Iszinbajeva új világcsúcsát... ez is életem legemlékezetesebb pillanatai közé írta be magát.

A kultúra régi és új központjai

A biztos tájékozódást csupán a műemlékek könnyítik meg. Azok legalább a helyükön maradtak, de lényegében

mindet felújították, az információs táblákat kétnyelvűekre cserélték. Épült azóta egy új Fővárosi Múzeum is, a modern épület gyönyörű jade-, bronz-, kalligráfia- és egyéb gyűjteményeknek ad otthont. Komoly kultúréményt jelentett még számomra a „798-as gyár”, amely az újpesti MEO-hoz hasonlóan egy gyártelep – csak méreteiben sokkal gigantikusabb, mint ahogy azt már megszoktuk Kína esetében –, és mára az újat és a régít (az épületeket tarkító jelmondatok jelentős részét a falakon hagyták) ötvöző, élettel teli művészközponttá alakult. Lépten-nyomon installációkba botlik az ember, s a galériák, bárók, éttermek, könyvesboltok kavalkádja is színes, izgalmas képet nyújt.

Szívem elhúzott a Peking Egyetemre. Este érkeztem, és csak hosszas magyarázkodás és egyik volt professzorom nevének említése után sikerült bejutnom a campusra, ahol egy évet töltöttem. – De mit akarok én itt? – kérdezte a kapus. – Érdekel, hogy mi változott az elmúlt tíz évben. – Semmi – válaszolta, de azért beengedett. – Hála Istennek, legalább valami változatlan

maradt, ha már a környékre rá sem lehet ismerni. A jó öreg Moonlight Bart, a lepényt, *baozt* és egyéb inyencségeket kínáló árusokat rejtő sikátorokat kétszer háromsávós sugárutak és tízhúszszintes üvegpalaták váltották föl. A campuson sétálgatva gondoltam, megeszem a menzán valami igazi diákmenüt. Meg is rendeltem az ételt, de amikor a pénztárhoz értem, kiderült, csak pénzzel feltöltött chipkártyával lehet fizetni... Valóban nem sok minden változott, de azért a campust – ahol amúgy az olimpiai pingpongversenyeket tartották – sem kerülte el a modernizáció.

Új város, új hangulat

Alig-alig talált „részt” az ember a tökéletes (város)képen... Az építkezési területeket, hatalmas, úgy öt méter magas, pekingi operarészletekkel, varázslatos tájképekkel és a készülő épületsodák képével díszített kerítéssel takarták el. Az éttermekben sterilizált étkészlet és a falra kifüggesztett forródrót-telefonszám – ahol az esetleges panaszokat lehetett bejelenteni – várta a turistákat. Az utcai árusokat és a piacokat négy fal közé költöztették. A vendégmunkásokat hazaküldték, a takarítók éjszaka dolgoztak, az utcákat jól öltözött városlakók, magabiztosságot sugárzó fiatalok és kék-fehér egyenruhába bújtatott önkéntesek lepték el.

Egy biztos... A 2008-as Peking a „tökéletes”, hihetetlen tempóban fejlődő világváros impozáns képét mutatta, bár a hozzám hasonló „rég pekinginek” némileg hiányzott az egykor megismert és megszeretett hangulat.

Zombory Klára

Tökéletes szervezés, profi felkészülés

– Interjú Mohamed Aida olimpikonnal

Mohamed Aida világbajnoki ezüstérmes törvívónak a pekingi a negyedik olimpiája volt. Mindannyian emlékezhetünk a csapatküzdelmek elődöntőjében véghezvitt bámulatos hajrájára: az amerikaiak ellen 19-33-ról 33-35-re jött fel, de sajnos fordítani nem tudott, s a női törvívó csapat végül a negyedik helyen végzett. A Konfuciusz Krónika pekingi élményeiről kérdezte.

– Sokan elismerően szóltak a pekingi olimpia szervezőiről. Önök, magyar vívók mennyire voltak elégedettek a lebonyolítással?

– A vendéglátók semmit nem bíztak a véletlenre. Nagyon jól összehangoltak mindent, a szervezés teljesen profi volt, a nyitóünnepségtől a versenyek lebonyolításáig. Lehetne tőlük tanulni. Ez volt a negyedik olimpiám, így van összehasonlítási alapom.

– Az olimpiai faluból mennyire tudtak kijárkálni, volt-e lehetőségük megnéz-

ni valamelyik pekingi nevezetességet?

– Szabadon mozoghattunk a városban, de természetesen a versenyek előtt igyekeztünk takarékoskodni az energiáinkkal. És igyekeztünk megnézni csapattársaink szereplését is. A Nagy Falra azért eljutottunk, és persze néhány piacot is megnéztünk. Kínából nem lehet üres kézzel hazatérni... Én egy talpmasszázs bérletet is vettem, mert az akupresszúrás masszázst a világon a kínaiak csinálják a legjobban.

– Kóstoltak kínai ételeket?

– Igen, de az igazság az, hogy szerintem az olimpiai faluban nem a legjobban készítették el őket. Én amúgy sokszor szoktam kínai ételt enni, igaz, az „amerikai” változatban, mert a férjem félig kínai. Kanadai állampolgár, édesapja is már Kanadában született. Ő sajnos nem beszél már kínaiul, de nagyon finom kínai – elsősorban kantoni – fogásokat főz. Amikor itthon van, a barátok mindig kéri, hogy főzzön savanyú-csípős levest vagy más finomságot. Vancouverben, ahol lakik, a lakosság jelentős része kínai, a családja is többségében kínai ételeket főz, és étterembe is sokszor megyünk. Nagyon szeretem a kínai ízeket, de Pekingben, a faluban a konyha valahogy nem volt az igazi. De azért a városban be-beültünk egy-egy helyre.

– Milyen volt a vendéglátók, szervezők, önkéntesek, szurkolók hozzáállása?

– Érezhető volt, hogy beleadtak apaitanyait, mindenben nagyon segítőkészek voltak, bármi gondunk volt, igyekeztek megoldani. Tanulhatnánk tőlük, hogy miként kell odafigyelni a másokra. Egyedül a nyelvi akadályok jelentettek problémát. A kínai szurkolók is nagyon lelkesek voltak, s ha kínai vívott, majd szétesett a csarnok.

– Várakozásaihoz képest mennyire volt más Kína? Észrevett-e változást a korábbi tapasztalataihoz képest?

– Többször jártam már Kínában, s nagyjából arra számítottam, ami fogadott minket. Biztos voltam benne, hogy nagyszerű olimpiát fognak rendezni. A legnagyobb változást a város tisztaságában láttam, s biztos vagyok benne, hogy az esemény nagyon jót tett az ország imidzsének, és az ide látogató turisták száma is növekedni fog.

– Ami az Ön sportágát illeti, az egyik leglátványosabb újdonság a kínai vívók előretörése volt. Ön szerint ez mi-nek köszönhető?

– Volt egy hosszú távú, legalább nyolc-éves programjuk. Rengeteg pénzt fektettek a vívás fejlesztésébe, a világ legsikeresebb edzőit szerződtették, a sportolók mindenből a lehető legjobbat kapták. A közönség is mindenben támogatja őket. Emellett a sportolók mentalitása is más: nagyobb bennük az alázat, rendkívül szorgalmasak, jól tűrik a monotonitást, és nagyon gyorsak.

– Mi, magyarok tudjuk velük tartani a lépést? Van esélyünk rá, hogy tíz év múlva is benne legyünk az első négyben?

– Én bizakodom, és nagyon remélem, hogy a politikusok, az üzletemberek ösztököznek, és kitalálnak valami okosat. De ha semmi változás nem történik, mi akkor is minden tőlünk telhetőt meg fogunk tenni.

Salát Gergely

A sebhelyes öregasszony étele

A hétköznapi emberek többsége számára a kínai konyha leginkább a sarki kifőzdék által kínált menük alapján ismert. Az ingyencebbek különböző kategóriájú éttermekben kóstolhatják meg a kínai, illetve kínainak nevezett fogásokat. Azonban e távoli ország jellegzetes ízei leginkább a piaci kifőzdékben, illetve a családi, leginkább kínaiak részére üzemeltetett étkezdékben fedezhetőek fel.

A hatalmas ország különböző területei között nemcsak kulturális, nyelvi, etnikai különbségek fedezhetőek fel, hanem a konyhaművészet is világosan elkülöníthető. A „nyolc nagy hagyományos konyha” (*bada caixi*) az alábbi vidékek eltérő szakácsművészetét jelenti: Anhui, Guangdong, Fujian, Hunan, Jiangsu, Shandong, Sichuan és Zhejiang. Ezen nyolc típus közül a legismertebb talán a sichuani.

A sichuani konyha (*chuancai*) nyelv-szibbasztó csípősségéről nevezetes. A helyi ételek különlegességét az összetevők változatossága adja meg, amit a „száz étel – száz íz és elkészítési mód” kifejezéssel is illetnek. A jellegzetes csípős ízt a csilipaprika (*ma*) és a sichuani bors (*huajiao*) adja meg.

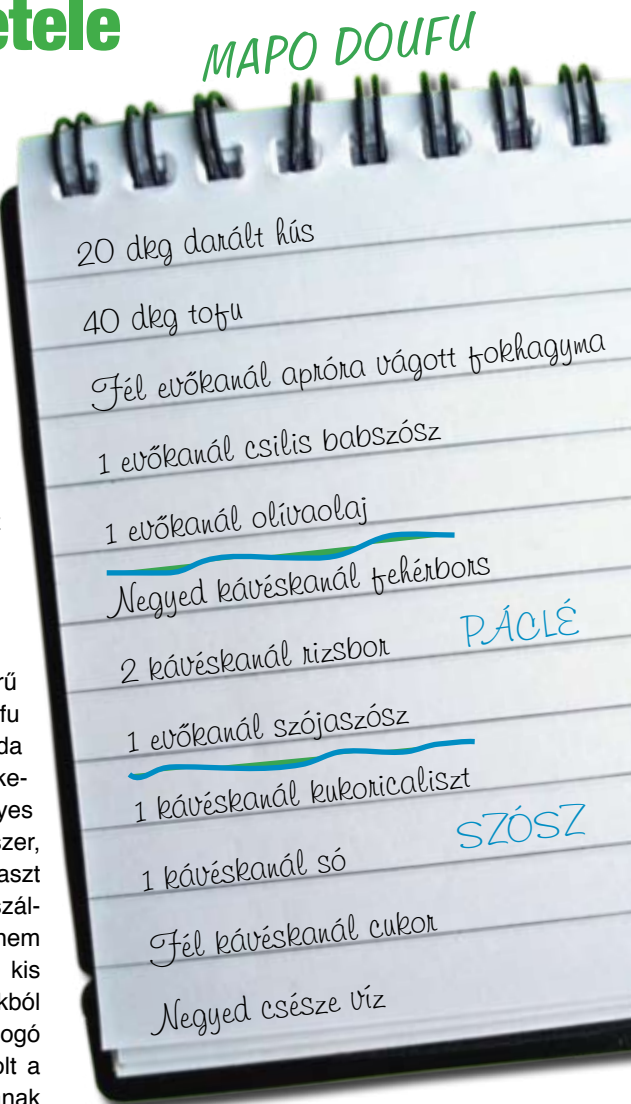
A sichuani konyha gyakran dolgozik tartósított élelmiszerekkel, például savanyított, sózott,

száritott vagy füstölt alapanyagokkal. A nevezetes csilikrém, a *doubanjiang* is fontos fűszere a sichuani szakácsoknak. A konyhai technikák közül az úgynevezett dobva-rázva sütés, a gőzölés és a párolás jellemző erre. A leghíresebb fogások a Magyarországon is ismert „halillatú húscsikok”, a „csípős paprikás csirke” és a „sebhelyes öregasszony szójakockái” (*mapo doufu*). Most induló sorozatunk első részében ez utóbbit mutatjuk be.

A sebhelyes öregasszony

Az egész Kína területén népszerű sichuani étel fő összetevői a tofu és az apróra vágott hús. A legenda szerint Chengdu külvárosában, a kereskedőt mellett élt egy himlőhelyes arcú özvegyasszony. Történt egyszer, hogy egy viharos éjszakán egy paraszt a fiával az öregasszonynál talált szállást. Az asszony, megörülve a nem várt társaságnak, a szegényes kis éléskamrájában talált alapanyagokból ínycsiklandó étkeket készített vacogó vendégeinek. A fogások között volt a *mapo doufu* is. A parasztnak és fiának annyira ízlett az étel, hogy ezentúl bármikor elhaladtak a ház előtt, minden alkalommal betértek egy tálra. Az öregasszony főztjének híre kelt, és az errefelé mindig hoztak valami hozzávalót, hogy az asszonynak ne a saját éléskamrájából kelljen főznie. A különböző összetevők szerint az ételnek számos fajtája alakult ki, alapja azonban mindig az apróra vágott hús, a tofu és a sichuani bors maradt.

Buslig Szonja
Andrea

Elkészítés:

A húst 10 percig érleljük a páclében. Vágjuk a tofut körülbelül 2x2x2 cm-es kockákra. Keverjük össze a szósz összetevőit. Forrósítsunk fel 1 evőkanál olajat a wokban. A forró olajon barántsuk meg az apróra vágott fokhagymát és a csiliszószt. Ezután tegyük bele a pácolt húst, és süssük meg. Miután a hús is megpirult, állítsuk a lángot kisebb fokozatra. Tegyük a hústra a felkockázott tofut, és süssük további 15 percig. Friss sichuani borssal megszórva, párolt rizszel tálaljuk.

Káplár Balázs felvétele

A Hopp Ferenc Múzeum

A múzeumok feladata a kultúra értékeinek, emlékeinek gyűjtése, megőrzése és hiteles bemutatása. Ezt a célt Magyarországon több mint kétszáz éve szolgálja a Magyar Nemzeti Múzeum. A 19. század második felére ennek meggyarapodott az anyaga, megnőtt a látogatói száma, a fejlődő közoktatás is egyre több közreműködést igényelt, ezért több gyűjteményt fokozatosan önálló intézménnyé szervezték. Így jött létre többek között az Iparművészeti Múzeum, a Szépművészeti Múzeum és a Néprajzi Múzeum, és mindegyikben kaptak helyet kelet-ázsiai, köztük kínai művészeti alkotások is.

Ebben az időben a közlekedés fejlődése, a kontinenseket átszelő nagy vasutak és az óceánjáró hajók lehetővé tették, hogy a nyugati országokból ne csak néhány előkelőség, esetleg tudós, hanem számos gazdag polgár is utazzék a világ körül, és saját szemével lássa a távoli vidékek szépségét, a távoli népek életét és alkotásait, hazatérve pedig beszámoljon barátainak és a nagyközönségnek az élményeiről, bemutassa emléktárgyait, fényképfelvételeit.

Hopp Ferenc, az utazó

Magyarországról is elindultak az utazók, köztük volt egy vagyonos optikus, Hopp Ferenc (Franz Hopp, 1833–1919), morva származású budapesti polgár is.

Hopp Ferenc első föld körüli utazásán, 1883 tavaszán járt először Kelet-

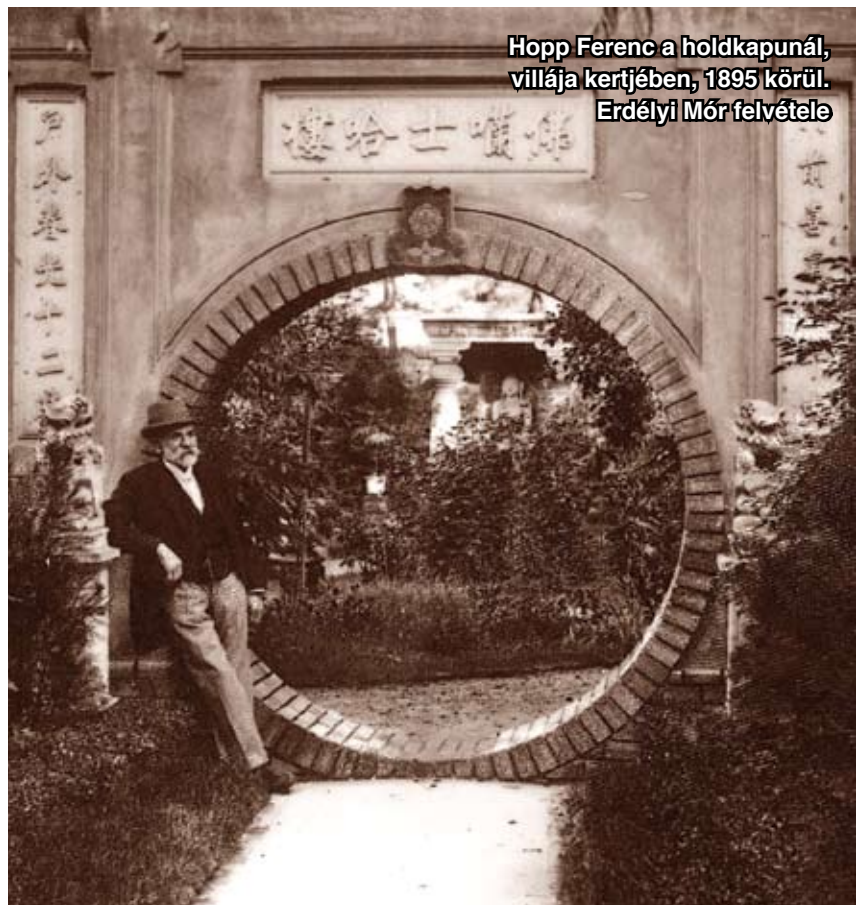
Ázsiában. Kínában meglátogatott több tengerparti várost (Hongkong, Guangzhou, Xiamen, Wenzhou, Shanghai, Tianjin), és elutazott Pekingbe – Tianjin és Peking között akkor még nem volt vasút, szekéren lehetett utazni, huszonhat óráig tartott az út. Hopp Ferenc a harmadik és az ötödik földkörüli utazásán, 1903-ban, illetve 1914-ben is ellátogatott Kínába. Bár utazásai során a világon sokféle vásárolt emléktárgyat, művészeti alkotásokat, fényképeket, és maga is fényképezett, azonban a kínai és a japán kultúrát, művészetet szerette megleginkább, így gyűjteménye legnagyobb és legfontosabb része kínai és japán művészeti alkotásokból áll.

Gyűjteményeit, házat és kertjét (ebben is voltak keleti műtárgyak) Hopp Ferenc az államra hagyta, múzeumalapítás céljára. Így az ő magánkezdeményezésére jött létre 1919-ben a Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum,

Háromlábú füstölőedény, fedelén fo-oroszlánnal. Rekeszszománc, 16-17. század

amely közintézmény, és ma is szolgálja a közművelődést, a keleti, benne a kínai művészet és kultúra megismertetését. Feladata betöltéséhez a szakemberek a fent említett múzeumokból is itt gyűjtötték össze a keleti műtárgyakat, később pedig tovább gyarapították a gyűjteményt. Mára a gyűjtemény több mint húszezer műtárgyat őriz, közülük mintegy nyolcezer a kínai. A vásárlás mellett a kínai gyűjtemény adományokkal is gyarapodott, így alkalmas a kínai művészet

Hopp Ferenc a holdkapunál, villája kertjében, 1895 körül. Erdélyi Mór felvétele

**Qi Baishi (1863-1857):
Vadszölgő. Tusfestmény, papíron,
1950 körül.**

és művelődéstörténet sok szépségének és sajátosságának bemutatására. A legnagyobb adományozás a Kínai Népköztársaság részéről történt: 1954-ben a Népköztársaság fennállásának ötödik évfordulója alkalmából Pekingből Prágába és Budapestre hozott kortárs iparművészeti kiállítás anyagát a bemutatás után megosztották Prága és Budapest között, felét a Hopp Múzeum kapta.

A kínai kollekció

A kínai gyűjtemény értékeinek egy-egy kiállítás csak kis részét tudja egyszerre bemutatni. Jelenleg nem láthatók például sem régi, sem 20. századi festmények (*guohua*), de régi bronzedények, rekeszszománc tárgyak, hagyományos viseletek, ékszerek, finom drágakőfaragványok is csak kisebb számban. Egy-egy remek műtárgy képviseli a régi művészeket a *Keleti műgyűjtés Magyarországon* című állandó kiállításon (a Ráth György Múzeum épületében, VI., Városligeti fasor 12.): látható például egy híres ókori jádekorong (*xuanji*), továbbá kis bronzveretek, amelyeknek formái a kínai–belső-ázsiai kapcsolatokra utalnak, néhány buddhista szobor, köztük egy Holdat néző Guanyin lakkszobor a 14. századból; ritkaság például az épület formájú házi szentély a 18. századból, amelyben egykor egy császári rendeletet őriztek. Megcsodálhatjuk a gobelinszövés és a hímzés művészetét is, díszruhák rangjelzései (mandarinnégyzetek) formájában. A másik állandó kiállítás (szintén a Ráth György Múzeum épületében) *Hamvas őszibarack és mohamedánkéek. A kínai kerámia művészete* címmel átfogó képet ad a kerámia fejlődéséről és gazdagságáról. Láthatunk mázatlan és mázas szobrocskákat, ezeket egykor előkelő halottak sírjaiba helyezték, hogy udvarhölgyként, testőrként vagy idegenből érkezett kereskedőként szolgálják uraikat a túlvilágon. Láthatunk ismerős formájú edényeket, de ismeretlen formájú használati tárgyakat is, például hasáb alakú nyaktámaszt, amely nagy melegben párnául szolgált, megkímélve a bonyolult frizurákat is. Megcsodálhatjuk a színes mázas tetődíszeket, amelyekkel az ártó hatásokat igyekeztek távol tartani a régiek, és színházi jeleneteket, amelyekkel jeles épületek párkányait díszítették Délen. Vannak hajóleletekből származó edények is, ezeket a tengerek mélyéről hozták fel a bűvárrégészek, mert évszázadokkal ezelőtt elsüllyedtek a hajók, amelyeknek gyomrában külföldre szállították volna őket.

Képek: Hopp Ferenc Múzeum

Mit hol találunk?

A múzeum rég kinőtte Hopp Ferenc villáját (Andrássy út 103.), ott ma már csak az időszaki kiállítások férnek el, jelenleg az *Amikor kinyílt Ázsia kapuja* című kiállítás állít emléket Hopp Ferencnek és azoknak, akik a keleti kultúrák megismerése végett utaztak Ázsiába. A villában kapott helyet a közel harmincezer kötetes könyvtár is, a múzeum raktárai és irodái azonban az Iparművészeti Múzeum épületében (Üllői út 33–37.) vannak, állandó kiállításai pedig a Ráth György Múzeumban láthatók.

A múzeum honlapja:
www.hoppmuzeum.hu.

Dr. Ferenczy Mária

**Váza, szerencsegomba-motívummal.
Porcelán, máz alatti kék festés,
1426-1435 között.**

A szépírás kellékei

A kínai kalligráfia egyszerűen fogalmazva a hagyományos kínai írás művészi szintre fejlesztett változata. Szorosan összefonódik a költészettel, valamint a hagyományos kínai festéssel is. Alapjául a kínai hagyományban az „írástudók négy kincse” néven ismert eszközök szolgálnak: az ecset, a tus, a dörzskő és a papír.

Az ecsetet a legenda szerint Meng Tian tábornok (Kr. e. 3. század) találta fel, azonban a bizonyítékok szerint ennél sokkal korábban is, már időszámításunk előtt ezer évvel ismerték és használták a kínaiak. A kínai ecset egy bambuszpálcából és egy hozzá rögzített szőrscsomóból áll. Még manapság is kizárólag valódi, állati eredetű puha szőrből készítik (elterjedt a farkas, kecske, marha szőre). Ezt a szőrt rétegesen rendezik el (rétegenként különbözik a szőr állaga, és akár más állattól is

származhat), ezért több festékanyagot képes magában tárolni, majd egy csontgyűrűvel rögzítik a bambuszrúdhoz. A kínai ecsetnek hegye van, ami nagyon fontos szerepet tölt be az írás folyamatában.

A tus és a dörzskő

A legelterjedtebb kínai festékanyag a fekete tus, melynek különlegessége, hogy nem folyékony formában, hanem díszes, kőkemény tömbökben tárolják. Fenyőgyanta égetéséből származó koromból, enyvből és illatosítóból készítik. Használatkor a dörzskövön kevés vízben koptatva (dörzsolva) oldható fel. A dörzskő mélyedéssel ellátott kemény kődarab, amely a tus feloldására szolgál. Általában nem hagyják díszítés nélkül, a drágább dörzskövek irodai dekorációként is megállják a helyüket, ahogy a tárolásukra készített fénymáz, faragott fadobozok is. A festékanyag meg-

felelő elkészítéséhez sok tapasztalatra van szükség, mivel nem mindegy, hogy milyen sűrű a feloldott tus. A sűrűség határozza meg az árnyalatot, ami fontos kifejezőeszköze a fekete-fehér festményeknek.

A papír

A papír a hagyomány szerint Cai Lun (Kr. u. 100 körül) találmánya. Felfedezésével szélesebb körben is elkezdett terjedni az írástudomány, a költészet és ezzel együtt a kalligráfia, hiszen a korábbi íráshordozók kezelése sokkal nehezebb volt. Sokféle papírfajta létezik, de Kínában talán legelterjedtebb a rizspapír, ami neve ellenére nemigen tartalmaz rizst.

Írás közben az egyik legfontosabb dolog az ecset tartása; függőlegesen kell fogunk, hogy éppen a hegyével érintsük a papírt. Fontos szerepet játszik az erő, amivel odanyomjuk, ezzel határozzuk meg a vonalvastagságot és az írás egyéni stílusát is, de természetesen a technika részletezése több könyvet is megtölthetne. A kalligráfiát elsajátítani nem egyszerű dolog, hosszú évek gyakorlása szükséges hozzá, hogy megfelelően tudjuk koordinálni az ecset mozgását. És persze nem árt, ha ismerünk pár írásjegyet...

Koppányi Tamás

Hegyek és vizek – a kínai tájkép

„A jó művésznek magába kell szívnia a természet és kultúra szellemének legjavát.”

(Lin Yutang)

A kínai művészettelfogás szerint a jó művésznek elsősorban jó embernek kell lennie. Olyannak, aki vándorlásai és a természettel való harmonikus együttélése során megtisztítja szívét és lelkét. A kínai festő éppen ezért utazgatva, a természetet járva magáéva teszi annak minden apró rezdülését.

Bár a tanulási folyamat a természetben zajlik, a kép végül mindig műtéremben készül el. A kínai festők *plein air*-ről való lemondása részben a festéshez használt anyagok tulajdonságaival magyarázható, amelyek festés

közben nem teszik lehetővé a javítást, és amelyek megkövetelik a fejben már tisztán kirajzolt kép helyzetítés nélküli meg-

valósítását. A lemondás fő okát azonban a kínai művészet esztétikai elve fogalmazza meg: „a koncepció megelőzi az ecsetet”. Annak érdekében, hogy a kialakított koncepció ritmusát leképezze, a festő egyes részleteket kihagy, másokat hozzáad az eredeti tájképhez. Nem egy táj imitációjáról van tehát szó, hanem gondolatok kivetüléséről, melyben a természetről alkotott emlékképek találkoznak a festő szubjektív belső világával, egyéniségével. A festőnek ezáltal rendkívül nagy szabadsága van a kompozíció tekintetében. Annak érdekében, hogy tökéletes egészet alkosson, akár nagy felületeket is szabadon hagyhat, megtisztítva a képet a diszharmonikus és lényegtelen elemektől. Az üres terek nagy szerepet játszanak a kép ritmusában, ami nagyon meghatározó a kínai festészetben.

Festészet és kalligráfia

Ennek a ritmusnak egy másik forrása a nyugati ember számára oly szokatlan ecsetkezelési technika, melynek alapja a kalligráfiában keresendő. A kínai festészet és a kalligráfia annyira elválaszthatatlanok egymástól, hogy testvérművészetnek nevezik őket. Egy híres festő, Zhao Mengfu (1254–1322) egyik írásában olvasható: „A festészet módszere az írás nyolc alapvető vonásán alapul, aki ezt megérti, az megérti azt is, hogy a kalligráfia és a festészet végső soron egy és ugyanaz”. Ahogy a kalligráfia szépsége a dinamikus mozgásban, a ritmusban rejlik, úgy a festményeken látható ecsetvonásokat is ez határozza meg. Az ecsetkezelési technika nemcsak a vonalak megfestését jelenti, hanem az árnyékolást (vastag és vékony vonalakkal) és a pöttyöző módszert is, amit fák és növények megkülönböztetésére használnak.

A kínai festők mindig jól betanult, tipikus formákat ábrázolnak, mert úgy gondolják, hogy a festmény ezek által lesz valóság. A népszerű festészeti

kézikönyvek bemutatják a leggyakoribb fa-, szikla-, felhőformákat, vízabrázoló módokat stb., amelyek közül a művészek válogathatnak. Ahogy adottak ezek a tipikus formák, úgy adottak azok szimbolikus jelentései is. A tájképfestészet kínai neve *shanshui*, azaz „hegy és víz”, utalva arra a két elemre, amely soha nem hiányozhat egy kínai tájképről. A víz a boldogság, a hegy pedig a hosszú élet jelképe, és együtt a hosszú, boldog életet szimbolizálják. A kettő együttes jelenlétét a *yin* és *yang* harmonikus megjelenéseként is értelmezik. A hegy lehet továbbá a változatlanóság szimbóluma, szemben a folyamatos mozgásban lévő elemmel, a vízzel.

Festészet és költészet

Nagy eltérés van a kínai és a nyugati festészetben a színhasználat és a perspektíva ábrázolása tekintetében is. A kínai festészetnek nem az a célja, hogy hitelesen visszaadja a színek különböző árnyalatait, hanem az, hogy rávilágítson a különböző elemek jellegzetességeire. A perspektívát illetően a legtöbb kínai tájkép egy magasan elhelyezkedő nézőpontból készül, például hegytetőről vagy madártávlatból ábrázolva a tájat.

Mint láttuk, a festészet a kalligráfiától kölcsönözte a technikát, de a szellemiségét a költészetből meríti. Nem véletlen tehát, hogy a kínai festészet másik jellegzetességét a festmények részeként megjelenő feliratok és különleges pecsétetek adják. Jelentőségük abban áll, hogy a festő még jobban ki tudja fejezni művészi koncepcióját, továbbá saját egyéniségét és a festménnyel kapcsolatos érzéseit is jobban bele tudja vinni a műbe. A felirat tartalma sokrétű lehet. A művész nevével akár egy irodalmi értéket képviselő versig is terjedhet. A feliratokat követi a festő pecsétje, a mű végső mozzanata, amely mintegy lezárja a képi és gondolati koncepciót.

Tóth Andrea Judit

A selyem útja

– türelemből és eperfalevélből selyemköpeny lesz végül

Sifon, szatén, organza, taft – mi a közös ezekben az anyagokban? Igen, mind-egyikük selyemszövetből készül. A selyem mind a mai napig az egyik legnemesebb anyag, amelynek népszerűsége évszázadok óta töretlen az egész világon.

A selyem több évezreden átívelő története a legendák szerint Kr. e. 2640 körül kezdődött, amikor a kínai császárné, Xi Lingshi véletlenül beleejtett a teáscsészéjébe egy selyemgubót, amely a hő hatására hosszú fonalat eresztett. A császárné tulajdonképpen ezt a fonalat legombolyítva tette meg a selyemszövés világhódító útjának első lépését. (E nemes anyag ősi eredetét támasztják alá az ókori jóslócsontokon megjelenő „hernyó, eperfa, selyem” szavak, valamint a *Dalok könyvében* szereplő, eperlevelekről és hernyókról szóló vers is.)

A mesébe illő kezdet után a folytatás is titokzatos, ugyanis a kínaiak évszázadokon át gondosan megőrizték a selyem készítésének titkát, olyannyira, hogy Nagy Sándor idejéig Európában a selymet egy kínai fa termésének

vélték. Hogyan jutott el a selyem Európába? Az Kr. e. 3. századra a kínai és közép-ázsiai kereskedők Ázsiában és Európa felé kiépítették az ún. selyemutakat, s a Kr. e. 2. században a híres császári követ, Zhang Qian már a messzi nyugaton is látott kínai termékeket. A történelem során a rómaiak találkoztak először a nemes anyaggal, de elkészítésének módja ismeretlen maradt számukra. A feljegyzések szerint a rómaiak körében olyan népszerűsége telt szert az egyébként rendkívül drága kelme, hogy az uralkodók hosszú ideig rendeletben tiltották meg a kínai selyemruhák vásárlását, mivel az óriási kiadások már az államháztartást veszélyeztették.

A hittérítők botja

552 fontos dátum a selyem európai történetében, ugyanis Justinianus bizánci császár ebben az évben bízott meg két Kínában járt nesztoriánus szerzetest, hogy ázsiai térítő útjuk során csenjék el a kínaiaktól a selyemszövés technikáját. A szerzetesek a dél-kínai Yunnanban ki is derítették a titkot, miszerint a magból eperfa nő, a hernyó pedig tavasszal tojást rak, eperfaleveleket eszik, majd gubót köt maga köré. A prédikátorok végül a botjukba rejtett eperfamagokkal és selyemgubókkal felszerelve tértek haza, ám összekeverték az előállítás lépéseit, és a gubókat ültették el a földbe, míg a magokat

igyekeztek meleg helyen tartani, így nem érték el céljukat.

A hernyótartás technikájának elterjedéséhez kapcsolódik egy másik legenda is, amely egy híres buddhista szerzeteshez, Xuanzanghoz kapcsolódik. Szerinte a nyugat-ázsiai országok között volt egy Kvüsadana nevű királyság, amelynek lakói szerették volna el-sajátítani a selyemkészítés technikáját, ám a kínaiak megtagadták a kérésüket. A kvüsadana király azonban rendkívül leleményes volt, ugyanis a két ország közötti jó kapcsolat ápolása ürügyén feleségül kért egy kínai császári udvarbeli lányt. A kínai császár gyanútlanul hozzá is járult ehhez, nem tudván, hogy a kvüsadana király az esküvő előtt arra kérte menyasszonyát, hogy lopjon el egy hernyót és néhány eperfamagot. Mielőtt távozott volna Kínából, a lányt gondosan ellenőrizték az átkelőnél, de mégis sikerült kicsempésznie a kincseket, ugyanis azokat a fejfedőjébe rejtette, vagyis az egyetlen helyre, amelyet nem vizsgáltak át rajta. Ezt a történetet erősítette meg később a magyar származású Stein Aurél egy Xinjiangban felfede-

zett festmény alapján, amelynek közepén egy előkelő ruhát viselő hölgy áll, jobb és bal oldalán pedig egy-egy szolgáló látható, akik közül az egyik a nő sapkájára mutat. Ez a hölgy pedig nem más, mint a kvüsadana uralkodó kínai császártól kért felesége. Mindenesetre az biztos, hogy a Tang-dinasztia idején (618–907) a selyemkészítés titka nyugaton is ismertté vált.

Ami a selyemszövés további történetét illeti, a bizánciak mellett a 8. századtól az arabok is bekapcsolódtak a selyemiparba, meghonosítva azt Spanyolországban, majd Itáliában is. Így alakultak ki a 13. századra az európai selyemgyártó központok Firenzében és Velencében, később pedig a franciaországi Lyonban is. A selyemtermelés Magyarországot is meghódította a 17. században Passardi Péter János olasz telepes révén – az országszer-te működő selyemgyárak azonban (a nagy munkaigény miatt) a 20. század közepén megszűntek.

Az európai konkurencia ellenére a selyemiparban a vezető szerepet mind a mai napig Kína birtokolja, méghozzá India előtt.

Hogyan készül a selyem?

A kínaiak ugyan gondosan őrizték a selyemkészítés titkát, de manapság már tudjuk, hogy a híres technika négy fő lépésből áll, ezek: az eperfák ültetése és gondozása, a selyemhernyók nevelése, a selyemszál legombolyítása a gubókról, végül a textil megszövése.

A kínaiak tavasszal, kéthónapos munkával nevelik a selyemhernyókat. Amikor megjelennek a levelek az eperfákon, kikeltik a tojásokat, majd egy hónapon át etetik őket az eperle-velekekkel. A kínaiak szerint a gubókat kényeztetni kell, nevelésük meleg és száraz környezetet igényel. A folyamat következő szakaszában a hernyók egy speciális mirigyváladékot kibocsátva gubót fonnak maguk köré, így válnak bábba. Ez a báb alakul néhány nap múlva lepkévé, amely meglazítva a gubót kibújik. Így azonban elszakad a selyemszál, nem lehet lefejteni, ezért a hernyót forró levegővel elpusztítják. Ezek után a gubót vízben megfőzik

és megpuhítják, így egy gubóból kb. 400–600 méter selyemszál fejthető le. Egy selyemszál nem lenne elég erős, ezért 3–8 szálat fonnak egybe, ezt hívják *grège*-nek. Minél több selyemszál egyesítenek, annál jobb minőségű az anyag – magyarázták el nekem egy selyemkészítő műhelyben, amikor Kínában jártam.

Mindazonáltal a selyemhulladékot is hasznosítják, ugyanis a nem lefejtető gubókból rövid szálat fonnak, ebből állítják elő az ún. „*chappe*” selymet.

Néhány érdekesség

A selyem népszerűsége nemcsak kiváló minőségének köszönhető, hanem további előnyös tulajdonságainak is. Ez az anyag ugyanis rendkívül bőrbárát, a legtöbb esetben érzékeny bőrre sem káros, és kellemes viseletet biztosít azáltal, hogy nyáron hűt, télen pedig melegít. Emellett e kelme igen erősen nedvszívó is, ugyanis a saját tömege 30%-ának megfelelő vizet is képes megkötni, anélkül, hogy nyirkosnak éreznénk. A selyem további előnye a rugalmassága, mivel a selyemszál az egyik legjobban nyújtható természetes anyag. Ebből következik, hogy a selyem útja a jövőben több irányba ágazik majd el, hiszen még több területen alkalmazhatják majd a ruházati cikkekben és a lakástextíliákban kívül, például az orvostudományban.

A hernyók tehát még sokáig szorgalmasan fonhatják az értékes szálat, amelyekből selyemköpeny lesz egyszer...

Horváth Alíz

Az utolsó dinasztia alapítói

Az utolsó kínai császári dinasztia, a Qing-ház etnikailag nem kínai volt: a lovas nomád mandzuk alapították, Kína elfoglalásával. Az más kérdés, hogy a mandzsu császárok a klasszikus kínai kultúra lelkes támogatói voltak, s mindent megtettek a kínai hagyományok megőrzése érdekében, egészen a császárság 1911-es bukásáig. Az alábbiakban azt tekintjük át, hogy kik és hogyan hozták létre a kínai történelem utolsó dinasztiáját.

A mandzuk a Szibéria keleti részén élő mandzsu-tunguz népek déli ágát képezik. A mandzsu népesség a mai Északkelet-Kína területén a mandzsúriai folyóölgvényekben telepedett meg, közel a Liaodong-félszigethez, így szoros kapcsolatba került a közelében élő földműves kínaiakkal. Az állattenyésztés mellett a halászat és vadászat, a föld- és kertművelés jelentette megélhetésük alapját, s a folyóölgvényekben erődítéseket is építettek. A terület a Ming-dinasztia uralkodásának idején a Liaodong-félszigettel egyetemben a kínai császárság fennhatósága alá került. A terület felett szerzett befolyásuk biztosítása érdekében a kínaiak bevezették a birodalom katonai rendszerét, és kialakítottak

egyfajta politikai fennhatósági rendszert is, melyben a Ming császárok határőrovezeteket hoztak létre, s ezeket a dzsürcsi csapatokra bízták.

Nurhacsi, a birodalomalapító

A későbbi mandzsu birodalom alapját egy dzsürcsi határőr törzs alkotta, melynek törzsfője Ahacsu volt, akinek unokája, Li Mancsu 1426 körül lett a törzs feje. Ő nem csak a Ming Birodalom védelmét látta el, de összetűzésbe keveredett a Kínával akkor szövetségben álló Koreával is, ezért a Mingek elfogták és kivégezték. Az ő ötödik nemzedékbeli leszármazottja, Nurhacsi (1559–1626) lett a mandzsu birodalom megalapítója.

Nurhacsi uralkodása az 1570-es évek végén kezdődött, s lépésről lépésre terjesztette ki hatalmát a szomszédos területek előkelői fölé. Az élénk kereskedelmet kihasználva a területén áthaladó karavánok megadóztatásával jelentős gazdasági előnyökre tett szert, és ez magával vonta politikai hatalmának erősödését is. 1583-ban, huszonnégy éves korában létrehozott hadereje elég erőt biztosított neki ahhoz, hogy leszámoljon a rivális törzsi vezetőkkel.

A Mennyei Birodalom uralkodója természetesen nem nézte jó szemmel, hogy országa északkeleti határán egy erőskezü vezető irányítása alatt új hatalmi központ formálódik, de mivel ekkor Nurhacsi közvetlen veszélyt még nem jelentett, Kína csak figyelemmel kísérte az eseményeket. Mivel, mint említettük, a területen áthaladó kereskedelem igen jelentős volt, az adott pillanatban a császárságnak sem volt érdeke a kapcsolat megszakítása.

1586-ban Nurhacsinak sikerült rendeznie viszonyát Kínával is, és új szövetségekkel, házassági szerződésekkel tovább növelte befolyását.

Új főváros, új írás

Hatalma megszilárdításával párhuzamosan hozta létre uralkodói székhelyét. 1587-ben már fallal körülvett várost emeltetett, s 1603-ban kezdte építeni az új birodalmi fővárost, Hingkinget, mely csak időszakosan vált a mandzsu birodalom központjává, később ezt a funkciót az 1616-ban alapított Mukden (Shenyang) vette át. Az építkezésekkel párhuzamosan alakította ki közigazgatási rendszerét, mely természetesen elsősorban kínai mintára épült, hiszen Nurhacsi felismerte, hogy Kína az erjét a központosított kormányzatnak köszönheti. A 16. század végén parancsot adott a mandzsu írás megalkotására is. Erdeni bagsi és Gagai dzsarkucsi az ujgur-mongol írást alapul véve dolgozta ki a mandzsu írást. Munkájukat 1629-ben Dahai mester fejezte be, mikor új jelekkel és mellékjelekkel tette alkalmassá az írást a pontos hangjelölésre. Még Abahai idejében, 1632-ben nyelvújítást is kezdeményeztek.

A mongolok azonban nemcsak íráson keresztül kerültek kapcsolatba Belső-Ázsia későbbi uraival, hiszen velük Nurhacsi a mandzsu állam létrehozásának első perceitől kezdve szoros kapcsolatot tartott fenn. A források 1593-ban megemlítik, hogy a mandzuk jelentős győzelmet arattak egy kilenc törzsből álló mongol szövetség

felett. Már a vereséget követő év februárjában több mongol kán követeket küldött a mandzsu uralkodó udvarába, hogy javítsanak a mandzukhoz fűződő kapcsolatukon, hiszen a kisebb mongol törzseknek választaniuk kellett: vagy a mandzuk, vagy a Mingek szövetségesei lesznek. A mongol Enggedel kán 1605-ben és 1607-ben is ajándékokkal érkezett Nurhacsi udvarába, aki szívesen fogadta a vendégeket, és biztosította őket jó szándékáról. A halha mongolok a kündülen kán (tisztellettelen, megvilágosodott kán) címet adományozták a mandzsu uralkodónak, s ettől az évtől kezdve minden évben adót fizettek a mandzuknak.

Zászlók és nyilak

1613-ra Nurhacsi haderejének létszáma elérte a 40 ezer főt, s két év múlva befejeződött a hadszervezet kialakítása is. Csapatait a nomád haderőre jellemző „zászló-rendszer” alapján szervezte meg. 1615-ben serege 4 „zászlóra” oszlott, ami később nyolc zászlóra bővült. Ez a katonai, közigazgatási rendszer váltotta fel a korábbi törzsi-nemzetségi szervezetet. A beosztás a lakosság egészére kiterjedt, így Nurhacsi birodalma gyakorlatilag egy mindenkor hadra fogható seregre emlékeztetett. Minden zászló (gusai) öt dzalanra oszlott, s minden dzalan öt nyílra (niru), nyilanként háromszáz harccsal.

1616-ban Nurhacsi formálisan is elszakadt a kínai dinasztiától, és kikiáltotta magát Mandzsúria kánjának. Mivel uralmát az Észak-Kínában 1125–1234 között uralkodó dzsürcsi Jin-dinasztia folytatásának tekintette, megalapította a Ké-

sei Jin-dinasztiát. 1618-ban, átlépve birodalma határait, megkezdte hódító háborúit, első célpontja Korea volt.

Nurhacsi számára természetesen a déli terjeszkedés kecsegtetett a legnagyobb eredménnyel, hiszen Kína hagyományosan a gazdagság megtestesítőjének számított, s ez nem volt másként a 17. század elején sem. Hódításai kezdetekor, még 1618-ban a mandzuk figyelme a Liaodong-félsziget felé fordult, hiszen ez a terület nem csak a további déli előrenyomulás szempontjából, de a kereskedelem miatt is meglehetősen értékkel bírt, így mindkét fél Kelet-Ázsiában betöltött szerepe tekintetében fontos volt. 1625-re Nurhacsi birodalma határait a lehető legkeletebbre kitolva elérte a tengert, Északon pedig az Amur-folyóig jutott. Egy évvel halála előtt a birodalom központját Mukdenbe (Shenyang) helyezte át, s mivel délen már elérte a Nagy Falat, ezért a hódítás következő lépéseként az attól délre eső területek megszerzését jelölte ki.

A tehetséges utód: Abahai

1626-ban, Nurhacsi halála után fia, Hong Taidzsi – akit a mongol történetírás Abahaiként is említ – került a mandzsu trónra. Befejezte azt, amit apja elkezdett, és a Nagy Faltól északra eső területek végleges meghódításával a mandzsu kánságot a térség vezető hatalmává tette. Uralkodása egyik első lépéseként 1629-ben seregei ismét megtámadták és leigázták Koreát, uralkodóját a mandzsu kán vazallusává téve. A mandzuk célja azonban nem lehetett más, mint a kínai trón megszerzése. A Kína felé vezető úton a következő lépést Belső-Mongóliában kellett megtennie a mandzsu uralkodónak. Mivel a Mennyei Birodalommal szembeni konfliktus holtpontra jutott, és a közvetlen kínai-mandzsu határon a Ming seregek még elég erősnek tűntek, kézenfekvő volt, hogy a déli terjeszkedés ebbe az irányba forduljon.

1636 elején Abahai, mivel korábbi tapasztalatai alapján mongol alattvalóit nem találta megbízhatónak, gyűlésre hívta őket, hogy tájékoztatást adjon szándékairól, és megbizonyosodjon hűségükről.

Mandzuk a sárkánytrónon

1636. május 5-én az Abahai által öszszehívott kurultájon 49 déli-mongol kán fogadott hűséget a mandzsu uralkodónak, aki formálisan is kinyilvánította az új dinasztia létrehozását. Abahai, bár közvetlenül apja halála után annak örökébe lépett, egészen addig nem vette fel az uralkodói címet, míg a dinasztia nevét 1636-ban meg nem változtatta, s létre nem hozta a Nagy Qing-dinasztiát.

Abahai 1643-ban meghalt, így a nagy cél, a Ming-dinasztia hatalmának megdöntése már utódaira maradt. Erre az 1643-ban kitört kínai parasztfelkelés adott lehetőséget, melyet a Ming uralkodó képtelen volt saját erejéből megfékezni. Miután a lázadók elfoglalták Pekinget, egy határszéli kínai tábornok beengedte a mandzukat a Nagy Falon. Az Abahai halála után régensként kormányzó Dorgon herceg legyőzte a parasztfelkelőket és a Ming-ház maradék erőit is, így került trónra 1644-ben a gyermekkorú Shunzhi, Kína első Qing-házi uralkodója. A dinasztia később tovább folytatta hódításait Belső-Ázsiában. 1691-ben a mai Mongólia területe került mandzsu fennhatóság alá, melyet 1757-ben kiterjesztettek a nyugati-mongol vidékekre is. Hódításait a 17–18. században nyugat felé folytatták, így a mandzsu Kína fennhatósága alá kerültek a tibeti területek is.

Szilágyi Zsolt

Új legenda születik

A Lenovo márkánév először akkor került a figyelem középpontjába Nyugaton, amikor a kínai vállalat 2004-ben felvásárolta az IBM PC részlegét. A Lenovo azóta felküzdötte magát a világ három legnagyobb számítógépgyártója közé, s most arra készül, hogy alapvonalában rajzolja át az IT-világ térképét.

Nyugatról nézve a Lenovo sokak számára a „kínai számítécsoda” megtestesítője. Akár az IT-világ „homo novusának” is nevezhetnénk, hiszen konkurenseinél később jelent meg, és sokkal gyorsabban éli meg vállalati életciklusait: nagyjából öt éves periódusokban képes teljesen megújulni, és nincs olyan esztendő, hogy ne rukkolna elő valami megdöbbentő fejlesztéssel.

Ígéretes gyermekkor

A klasszikus amerikai legendákhoz hasonlóan – ha nem is garázsból indult a vállalat karrierje, mint ahogyan a Microsoft vagy a Google kezdeteit szokás emlegetni –, a Lenovo is megmaradt az iparági hagyományoknál. Az alapító, a fizikus Liu Chuanzhi, alig húsz négyzetméteres pekingi ingatlanon rendezte be tizenegy mérnök kollégájával a Lenovo elődintézményét.

Az 1984-ben 200

ezer *yuan* kez-

dőtőkével induló

Új Technológiai

Fejlesztő Vállalat a kezde-

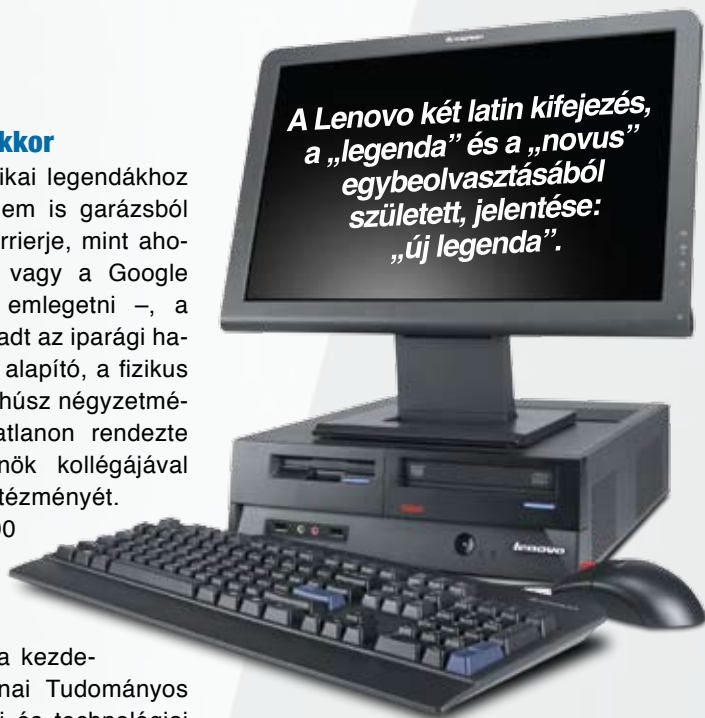
tektől fogva a Kínai Tudományos Akadémia szellemi és technológiai gyámkodását élvezte.

A cég hamarosan felveszi a piacképesebb „Legend” márkanevet, és saját személyi számítógép fejlesztésébe kezd. A korszak azonban nem kedvez a saját fejlesztéseknek, hiszen az IBM is alig négy esztendeje jelentette be első PC-jét, s Kínában ekkor nem áll még készen az a nagy tömegű, de képzett munkaerő, amely gazdaságossá tehetné a termelést. Igaz, a különféle hardvergyártóktól vásárolt alkat-

részekből olcsóbban tudná összeállítani konfigurációit, a Legend mégis megmarad az eredeti célkitűzésénél.

Egy hatalmas kompatibilitási probléma azonban útjában áll: csak angol nyelvű operációs rendszerek állnak rendelkezésére. A kérdés megoldásához tehát előbb ki kell

A Lenovo két latin kifejezés, a „legenda” és a „novus” egybeolvasztásából született, jelentése: „új legenda”.

dolgoznia azt az univerzális kínai írásjegy-kódrrendszert, amely majd adaptálható lesz a PC platformra. A karakterkészletet 1987-ben mutatják be először. 1988-ban ezért az úttörő munkáért a Legend elnyeri a Kínai Népköztársaság „Nemzeti kutatásért és fejlesztésért” kitüntetését.

Yao Yingjia, a Lenovo ügyvezetője

Y710

know-how is a
kezébe kerülhet.

2005-re a Lenovo a világ harmadik legnagyobb számítógépgyártó vállalatává növi ki magát, sikerrel megveti lábát az amerikai és az európai kontinensen. Hivatalos szponzorként támogatja a 2008-as pekingi olimpiát, sorra nyitja kutató-fejlesztő centrumait, majd szintén 2008-ban újrafogalmazza a Thinkpad notebookcsalád fejlesztési irányát, és megerősíti pozícióit a szerverpiacon.

Hova tovább, Lenovo? A cégvezetés ambícióit ismerve ez nem lehet kérdés: az abszolút első helyezésig. Talán a következő amerikai elnökválasztás szavazatait már Lenovo szerverek fogják összeszámolni.

Szabó György

Közben már javában folynak a hardveres fejlesztések, 1989-ben pekingi székhellyel megalakul a Legend Számítógép Vállalatcsoport, s alig egy esztendővel később lefut a gyártósorokról az első Legend gyártmányú személyi számítógép.

A következő öt esztendő sorsfordító a cég életében: a Legend továbbfejleszti az x86-os architektúrán alapuló rendszereit, és nagy teljesítményű szervereket dob piacra, melyekkel igyekszik kielégíteni a hazai vállalatok egyre növekvő igényeit. A lakossági szegmensben is töretlenül nyomul előre kedvező árú készülékeivel, és 1996-ra – a rivális Founder és a szintén PC-gyártó Nagy Fal vállalatokat maga mögé utasítva – Kínában piacvezető pozíciót vív ki magának. Alig három esztendőre van még szüksége, hogy vezető szerepét kiterjessze az egész ázsiai és csendes-óceáni régióra. Az ezredforduló Legendje már készen áll arra, hogy a globális versenyben is megmutassa erejét.

A felnövő Lenovo

2003-ban a cég Lenovo Group Limited néven alakul újjá. A Lenovo

márkanév az elnök, Yang Yuanqing új üzleti-stratégiai elképzelését testesíti meg, aki felismerte, hogy a globális sikerhez radikális szemléletváltásra van szükség.

A világ nagy meglepetésére 2004-ben a Lenovo ajánlatot tesz az amerikai IBM vállalat teljes PC üzletágának megvételére. Az üzlet rekord gyorsasággal létrejön. A konkurensok idegesen várják a fejleményeket. A szakajtó hónapokig nem tudja megemésztetni, hogy egy kínai vállalat magától a személyi számítógép feltalálójától, „napra készen” veheti át a korszerű desktop, notebook és szerver divíziókat, és ezen túlmenően a több évtizedes gyártási, logisztikai, értékesítési, szervizelési

Színes Yunnan

Kína tartományai közül a délnyugati Yunnan az egyik legszínesebb, legváltozatosabb, mind természeti viszonyait, mind népességét tekintve. A Myanmar (a korábbi Burma), Laosz és Vietnam által körülölelt, mintegy négy magyarországnyi, 394 000 km² területű tartományban kb. 45 millió ember él, akiknek több mint egyharmada különböző kis népekhez, nemzeti kisebbségekhez tartozik.

A nemzetiségek közül a leghíresebbek az őslakos *yi*, *bouyi*, *miao*, *thai*, *bai*, *naxi*, *zhuang* népcsoportok. Yunnanban járva szinte mindenhol találkozhatunk ezen népekkel, amelyeknek tagjai vonásaikban a hanoktól sokszor még a laikus számára is érzékelhetően különböznek, és általában az adott népre jellegzetes, tarka népviseletet hordanak.

Yunnan lakói egy igen változatos felszínű tartományban élnek, amely földtani-felszínalaktani szempontból – leegyszerűsítve – alapvetően két részre osztható.

Nyugati-délnyugati része a Tibet délkeleti részét behálózó és fokozatosan délkelet, majd dél felé forduló ún. Kelet-tibeti-hegyvidék (illetve folytatása) láncaiból áll. Az erősen tagolt hegyvidék keskeny gerincei 4000–6000 m magasra emelkednek, közülük mélyen bevágódtak a folyóvölgyek,

A szerző felvételei

amelyekben a Jangce, a Salween, a Mekong és a Vörös-folyó futnak kelet, illetve dél-délkelet felé. Míg a hegycsúcsokon ma is örökhó található, addig a völgyekben a dél felől behatoló monszun légtömegek hatására gazdag szubtrópusi erdőségek alakultak ki, így a hegyoldalakon felfelé kapaszkodva égitestünk egyik legszebb, leglátványosabb földrajzi övezetességét lehet megfigyelni.

A karsztok földje

Yunnan jóval nagyobb kiterjedésű keleti része alacsonyabb, átlagmagassága „csak” mintegy 2000 m; egészében véve egy hatalmas karsztfennsík. Nincs még egy ország, ahol a karsztok akkora területet foglalnának el, és olyan nagy szerepet játszanának a felszínformálásban, mint Kínában; az ország 1/7-én

(1,3 millió km²) karbonátos kőzetek vannak a felszínen vagy a közvetlenül a felszínt borító vékony üledékek alatt. Közülük is kiemelkedik a Dél-Kínában fekvő, az Északkelet-Vietnamba is átnyúló részekkel együtt mintegy 600 000 km² kiterjedésű, változatos arcualatú – és talán legszebb – karsztvidék, amelynek kőzetanyaga sok százmillió évvel ezelőtt, az ún. földtörténeti óidőben az akkor itt hullámmzott tengerek mélyén ülepedett le. A terület mintegy 100 millió éve, a középidő végi szerkezeti mozgások hatására változó mértékben kiemelkedett, és a többé-kevésbé folyamatosan uralkodott trópusi-szubtrópusi jellegű éghajlat következtében nagymértékben karsztosodásnak indult. A folyamat különösen a legfiatalabb időkben erősödött fel, mivel az utolsó mintegy 1 millió évben, az ún. negyedidőszakban gyors, 300–500 m-es kiemelkedés zajlott le, amely párosulva a bő csapadé-

kú szubtrópusi éghajlattal különösen kedvező feltételeket teremtett a karsztos folyamatok kiteljesedéséhez.

A dél-kínai karsztvidéket magassági helyzete és formakincse alapján három nagy részre szokás osztani: a Yunnani- és Guizhoui-fennsíkra, valamint a Guangxi-karsztvidékre. A három nagy táj közül a legnyugatibb és legmagasabb a Yunnani-fennsík, amely részben nyílt karszt (tehát az uralkodó mészkövek közvetlenül a felszínen vannak), részben fedett karszt (ahol a mészkövekre különböző vastagságú más, nem karbonátos üledékek rakódtak). Kína karsztos tájain belül számtalan karszttípus figyelhető meg a szurdokvölgyekkel tagolt magasfennsíki-fennsíki formáktól kezdve a széles völgyekkel tagolt dombsági és hegyeségi, valamint a lezökken medence-karszt típusokon át a leglátványosabb szigethegyes karsztokig. Yunnan nagy részét még jelentős kiterjedésű összefüggő „igazi” fennsíkok alkotják, szép, sokszor hatalmas méretű karsztformákkal, míg főleg a kelet–délkelet felé lealacsonyodó lépcsős peremeit inkább karsztos szigethegyek jellemzik. Helyenként jól kirajzolódó töréses árkok tagolják, ezekben fekszenek legnagyobb tavai, köztük az 1980 m magasan fekvő Erhai-tó (250 km²), amelynek part-

ján, Dali város környékén híres márványbányák vannak. Itt található még az 1886 m magasan levő Dianchi-tó (297 km²); és a kissé alacsonyabb fekvésű Fuxian-tó (217 km²), amely viszont 151,5 m-es mélységével Kína legmélyebb tava.

A nyílt karsztokon a felszíni karsztformák igen jól fejlettek. Ilyenek a karsztfennsíkokon helyenként előforduló mély aknabarlangok (zsombolyok), a jellegzetes tál alakú bemélyedések, azaz a széles töbrök, az ezek összeolvadásából keletkező, többnyire kanyargós „karsztutcák”, a gyakran hatalmas méretű medencék, az ún. poljék. A mélyben jól fejlett, felszín alatti vízhálózat alakult ki, föld alatti folyórendszerekkel, hatalmas barlangokkal. Szép látványt nyújtanak azok a tájak, ahol tágas barlangrendszerek barlangi folyosói felszakadt, szurdokvölgyekké alakult barlangjáratokkal váltakoznak, miközben aktív vízfolyásuk búvópatakként hol felszíni, hol felszín alatti folyócskaként jelenik meg. Egyik leglátványosabb példa erre a turisták által is látogatható Jiuxiang-barlangrendszer, Kunmingtól 90 km-re. Többek között ebben a járategyüttesben is csodálatos édesvízmész-kő-gátakat, ún. tataratákat hozott létre mind a felszínen, mind a barlangjáratokban a karsztvizekből kicsapódó mész. A karsztvidéken található Kína legnagyobb vízese, a 90 m-es Dadieshui-zuhatag is.

Kúphegyek, köerdők

A karsztformák közül a látogatókat különösen lenyűgözik a hagyományosan kúp- és toronykarsztoknak nevezett szigethegyes karsztok, amelyek a közel függőleges falú karcsú tornyoktól kezdve a lankásabb lejtőjű, széles talpú kúpokig többféle típusként bukannak elő, és ezek megjelenhetnek magányosan kiemelkedve a karsztközi síkságból (ez a *fenglin*), vagy pedig szögletes alakú, felszíni lefo-

lyás nélküli karsztos mélyületeket (töbröket) zárva közre (ez a *fengcong*). Bár a szigethegyes karsztok legcsodálatosabb képviselői közismerten Guangxiban, főleg a Li-folyó völgye mentén, Guilin és Yangshuo városok között tanulmányozhatók, azért Yunnanban is találunk rá szép példákat. Például a Guizhouval határos tájakon a meredekebb falú, kúp- és toronyszerű karsztok élesen elkülönülnek a hullámos fennsík jellegű környező tájaktól, míg délebbre egy másik tájrészt az elszórtabb, lankásabb mészkőhegycsoportok és a tágas hegyközi síkságok együttese jellemzi.

A trópusi-szubtrópusi karsztokra, így Yunnan karsztjaira is jellemző, hogy a lecsorgó csapadék nagy széndioxid-tartalma, valamint a mélyedésekben felhalmozódott talaj és növényzet hatására oldódik a kőzetfelszín, barázdák, tálszerű mélyedések (ún. madárítatók) alakulnak ki, amelyek fokozatosan mélyülnek és szélesednek. Ez a folyamat a karrosodás, amelynek hatására változatos karrformák alakulnak ki. Gyakoriak például az egyre mélyülő karrbarázdák, amelyek tovább fejlődve hasadékkarokként mélyülnek a kőzetfelszínbe. Ezeket keskeny, nem ritkán szinte késpengeszerű (és késpenge-élességű!) gerincek választják el egymástól. Yunnan legkülönlegesebb és méltán világhírű karsztos képződményei, az ún. „köerdők” (ez a kínai *shilin* tükörfordítása) is valójában hatalmas méretű karrmezők.

Yunnan két arca

Yunnan gazdasági életét egyelőre főleg a mezőgazdasági tevékenységek jellemzik. A völgyeket, hegyoldalakat, karsztos mélyedéseket főleg öntözött teraszos rizsföldek foglalják el, a magasabb térszíneken kukoricát, szóját, dohányt termesztnek. A termelési technológia azonban eléggé kezdetleges, az állati és nem utolsósorban az emberi erő helyettesíti a gépeket. Egyes hegyvidéki erdőségek irtásföldjein még a hagyományos égető-talajváltó gazdálkodás is megtalálható. A tartomány nagy értékét jelentik gazdag ásványkincsei, kiemelkedik az ón és a réz érceinek bányászata, az iparosítás első üzei pedig ezek feldolgozásához kapcsolódnak. A nagyobb városokban – főleg a tartományi székhelyen, Kunmingban – azonban már jelentős feldolgozóipar is kialakult, és egyre több embert foglalkoztatnak a szolgáltatások is (amiben jelentős szerepet játszik az idegenforgalom munkahelyteremtő képessége).

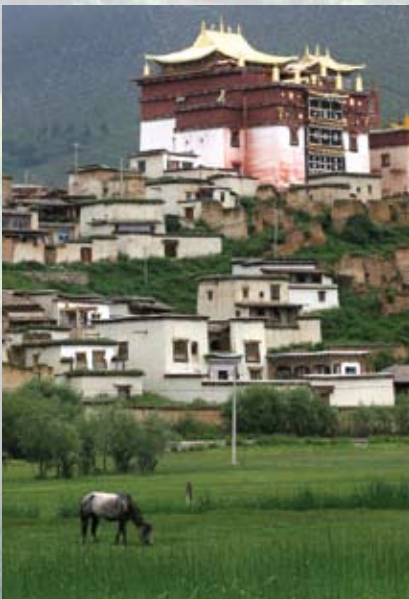
A tartomány népességének ma kb. 30%-a város lakó, a lakosok túlnyomó többsége tehát még falun él, ahol máig megőrződött a hagyományos életforma. Yunnanban – mint Nyugat- és Dél-nyugat-Kínában általában – jól tetten érhető a mai Kínát jellemző kettősség, az infrastrukturálisan fejlett, más tekintetben is gyors ütemben fejlődő, illetve az infrastrukturálisan fejletlen, nagyon elmaradott területek, települések különbsége, sőt e különbségek növekedése. Ám ne sajnáljuk az elmaradottnak gondolt vidékeket, hiszen a modern civilizáció áldásainak és átkainak rohamos elterjedése globalizációs hatásával gyorsan eltüntet mindazokat az értékeket, amelyeket e táj és

A karsztos oldás (korrózió) által élesre mart, általában 5–15 m, néha 20–25 m magas, de alig néhány m széles mészkőgerincek valóságos sziklabirintusokat alkotnak, köztük vad öszszevisszaságban keskeny folyosók, szűk hasadékok, üregek húzódnak, melyeket – a yunnani tájra egyébként szinte mindenhol jellemző – vörösföld tölt ki. A legszebb köerdők a tartományi székhelytől, Kunmingtól mintegy 80 km-re délkeletre fekvő Lu'nán városka környékén alakultak ki. Meglátogatásuk nem nehéz, hiszen az elmúlt évtizedek óriási ütemű fejlesztései következtében ma már autópálya vezet ide Kunmingból.

Éghajlat és növényzet

Hogy Yunnanban ilyen csodálatos karsztformák láthatók, abban döntő szerepe van az éghajlatnak. A fennsíkot a csapadékos nyarú szubtrópusi éghajlat hegyvidéki változata uralja, melyet itt elsősorban az jellemez, hogy a 800–1000 mm-nyi átlagos évi csapadék 60%-a március és augusztus között esik le, de azért igazi száraz évszak nincs. A Yunnani-fennsík éghajlatát „örök tavaszként” is szokták jellemezni, hiszen az évi hőmérsékleti ingadozás csekély (a januári középhőmérséklet 11°–12°C, a júliusi 19°–21°C); a napi ingadozás viszont elég nagy.

A növényzet változatos, a természetes növénytakaró sűrű örökzöld lombos erdőkből, bambuszokból és jünnani fenyőből (*Pinus yunnanensis*) áll. A gazdag növényvilág különlegességeit jelentik a gyógynövények, a közismert kínai természetgyógyászat alapanyagai; állítólag közel ezerféle ilyen növényt gyűjtenek vagy termesztnek. Állatvilága is gazdag, természetvédelmi adatok szerint 230 emlős-, 310 madár-, 30 hüllő- és 300 édesvízi halfaj otthona.

népessége sok ezer éven át felhalmozott. Ami pedig a korábban említett kis népeket, nemzetiségeket illeti, azokra valószínűleg végzetes csapást fog mérni a globalizáció, ha egyszer eléri őket, színes kultúrájuk a viseletektől a szokásokon át a közösségi mentalitásig terjedően alighanem éppen úgy fel fog morzsolódni, mint ahogy ezt pl. a Kárpát-medencében is láthatjuk.

A fejlődés árnyoldalai

Az emberi tevékenység fokozódó megjelenésének egyik következménye a karsztos tájak jól megfigyelhető leromlása, degradációja, aminek persze érthető okai is vannak. Gondoljunk arra, hogy a tartomány népsűrűsége nagyjából megegyezik hazánk népsűrűségével, ám míg Magyarországon területének lényegében szinte egésze alkalmas emberi letelepedésre és gazdálkodásra, addig Yunnan területén az arányok sokkal rosszabbak. A népesség viszonylag kis területen koncentrálódik, a településhálózat rendkívül sűrű a völgyekben, medencékben, ahol viszont éppen ezért rendkívül erős a „településhatású” tájtalakítás. A magas népességszám és a terület viszonylag csekély eltartó képessége miatt a karsztos jelleg túlsúlya ellenére szinte minden lankásabb táj, sőt minden enyhébb-közepes lejtésű hegyoldal már régen a mezőgazdasági hasznosítás vagy az erdőirtás áldozatául esett. A meredek hegyoldalokon ható erős erózió a talajtakaró lemosásával a hegyoldalok elkopárosodását eredményezi. Ugyancsak veszélyeket rejt az infrastruktúra fejlesztése, ami nyers- és építőanyag-igénye miatt tájromboló bányanyitásokhoz vezet, számtalan csodás „kúparszt” esett már a bá-

nyászat áldozatául. De beszélhetnénk az iparosítás, az autópálya-építések okozta tájtalakításokról is, amelyek persze nyilván gazdaságilag és az életminőség szempontjából fontosak, ám a megmaradt természeti táj további jelentős pusztulását eredményezik.

A gazdasági tervek a térség jövőjét főként a turizmus fellendítésében látják. A közlekedési infrastruktúra fejlesztése, a szállodakapacitások bővülése is hozzájárul ahhoz, hogy a turizmus rohamosan nő, ami érthető, tekintettel Yunnan látványosságai gazdagságára. Az említett természeti csodák, a magashegységek, karsztjelenségek (kúparsztok, kőerdők, cseppkőbarlangok), szurdokvölgyek (pl. a Jangce csodálatos Tigrisugrás-szurdoka), vízesések, fennsíki tavak és egyéb természeti szépségek mellett az őslakos népek művészete, építészete, szakrális építményei és a kínai történelem egyes korszakainak megmaradt emlékei is nagy számban vonzzák ide a turistákat. Olyan gyöngyszemek, mint Ó-Dali vagy Lijiang egységes stílusú óvárosai, a Három Pagoda az Erhai-tó partján, Shangri La (a korábbi Zhongdian) lámaista kolostora, a bai nemzetiség falumúzeuma, a Kunming környéki

templomegyüttesek, a Dianchi-tó partján magasodó Xishan meredek falába mélyített szentélyek, az őket összekötő ösvények mind-mind nagy idegenforgalmi vonzerőt jelentenek. A vitathatatlan gazdasági és foglalkoztatási előnyök mellett azonban a dinamikus növekvő turizmus újabb terhelést is jelent a tájra, aminek kezelése egyelőre még megoldhatatlan feladatot jelent a helyi szerveknek. Ám ez a turistát nyilván nem érdekli, nem is tud róla – ő csak ámulni-bámulni jött Yunnanba, és persze jól teszi, hiszen van miben gyönyörködni....

Horváth Gergely

Császorok, bírók, ázsiai hunok – Új könyvek Kínáról

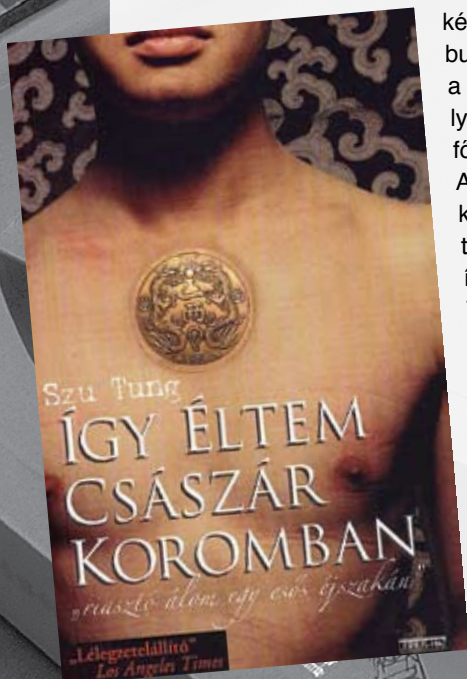
A Kína iránti fokozódó érdeklődést jelzi, hogy a magyar könyvkiadók az utóbbi időkben számos Kínával kapcsolatos könyvet adtak ki. A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál kapcsán előző számunkban már ajánlottunk néhány könyvet olvasóink figyelmébe, de mivel színvonalas könyvek szerencsére a fesztivál időszakán kívül is megjelennek, könyvajánlónk a továbbiakban állandó rovata lesz a Krónikának.

Szu Tung:

Így éltem császár koromban

Fordította: Juhász Viktor. Ulpius-ház, 2007, 328 o., 2999 ft.

Szu Tong (Szu Tung) az egyik legismertebb és legtöbbet vitatott kortárs kínai író, aki *Nők egy fedél alatt* című, magyarul is megjelent kisregényével, illetve Zhang Yimou ebből készített filmjével, a *Vörös lámpással* vált világhírűvé. Az *Így éltem császár koromban* fiktív történelmi regény – egy sosemvolt dinasztia sosemvolt császárának visszaemlékezése. Ugyanakkor a könyv mégis közelebb vihet minket ahhoz, hogy ráérezzünk, miként zajlott az udvari élet az ősi Kínában. A főszereplő tizennégy évesen, az udvari klikkek bábjaként kerül a trónra, s egészen bukásáig nem is tud kiemelkedni a hataloméhes udvaroncok, befolyásos családtagok, nagyhatalmú főhivatalnokok uralmi játszmáiból. A nyomasztó légkörben maga a kiszolgáltatott fiatal császár is tébolyult gyilkosként viselkedik, így sorsát ő sem kerülheti el. Su Tong regénye mind Kínában, mind nyugaton nagy sikert aratott: bár szuggesztív nyelvezete a közvetítő nyelvből készült magyar fordításon keresztül nem jön át, az olvasmányos, de háborzongató történet a magyar olvasó számára is érzékelteti: igazi remekműről van szó.

Négy égtájon barbár csillag ragyog.

Az ázsiai hunok a kínai forrásokban

Fordította: Csornai Katalin. László Gyula Történelmi és Kulturális Egyesület, 2007, 387 o., 6900 ft.

A történelem színpadán a Kr. e. 3. században feltűnő *xiongnuk* (ázsiai hunok) rendkívül fontos szerepet játszottak a Kínai Császárság korai történetében. Fenyegető szomszédságuk, gyakori támadásaik nagyban befolyásolták a kínai állam- és hadszervezetet, a Han-kori kínai politikát, a kínai történelem alakulását. Az, hogy az ázsiai hunok rokonai voltak-e Attila hunjainak, egyelőre nem bizonyított, ám a nomád népek történelme iránt élénken érdeklődő Magyarországon a *xiongnuk* is fontos kutatási területet jelentenek. Ennek ellenére mindeddig nemigen állt róluk a magyar olvasó rendelkezésére megbízható forrásanyag. Ezt a hiányt pótolja Csornai Katalin fordítása: a négykötetesre tervezett műben nem kisebb célt tűz ki maga elé, mint hogy valamennyi, az ázsiai hunokra vonatkozó klasszikus kínai nyelvű történelmi forrás hiteles, filológiai pontosságú magyar fordítását közreadja. Az I. kötetbe a Kr. e. 3–1. századra vonatkozó forrásszemelvények kerültek be, elsősorban *A történetíró feljegyzéseiből* (*Shiji*) és *A Han-dinasztia történetéből* (*Hanshu*). E források így egybegyűjtve még semmilyen nyugati nyelven nem jelentek meg, így a könyv világújdonságnak tekinthető, s csak remélni lehet, hogy a többi kötet anyaga is hamarosan elkészül.

Jordán Gyula:**„Az ég magas, a császár messze van.”
Igazságszolgáltatás, jog és politika
Kínában**ELTE Eötvös Kiadó, 2008,
284 o., 2500 ft.

A neves Kína-kutató történész, Jordán Gyula legújabb könyve egy Magyarországon eddig szinte ismeretlen témához viszi közel az olvasót: a Kínai Népköztársaság jogrendszeréhez. A szerző bemutatja a mai kínai jog előzményeit, a maí időszak törvénykezésének alakulását, majd a „reform és nyitás” időszakának jogfejlődését. A munka nem törekszik a teljességre: néhány területre koncentrálnak (pl. alkotmányozás és büntetőjog), míg például a gazdasági jog kimarad belőle, ám ez a módszer még inkább lehetővé teszi, hogy az olvasó megismerje a kínai jogrendszer legfőbb jellegzetességeit. A szerző sokat foglalkozik a jog és a politika kapcsolatával, amit az tesz indokolttá, hogy Kínában a két terület nem válik el élesen, s a politika alakulása közvetlenül kihat a törvényhozás és az ítékezés mindennapi gyakorlatára. Az alapos kutatásokra épülő, tudományosan is magas színvonalú, de igen olvasható könyv nemcsak a szakértők számára fontos olvasmány: mindenki haszonnal forgathatja, akit érdekel az elmúlt évtizedek és a jelen Kínája.

ELTE
EÖTVÖS
KIADÓ**Káplár Balázs:****Peking****Panoráma Városkalauzok sorozat**

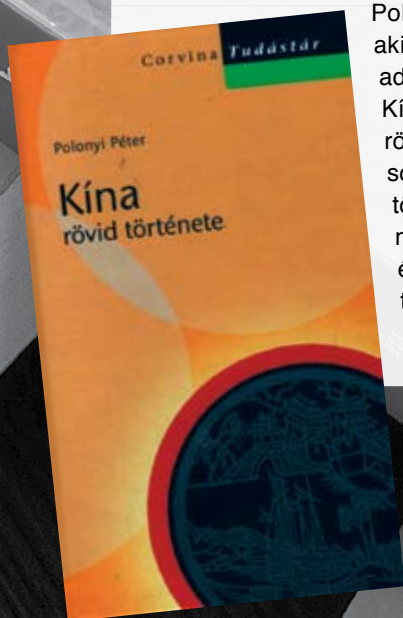
Medicina, 2008, 480 o., 4500 ft.

A Magyarországon megjelentetett útikönyvek nagy többsége olyan külföldi kiadványok fordítása, amelyek eredetileg nem a magyar utazóknak készültek. Ritka, hogy egy távoli országról vagy városról olyan munka lásson napvilágot, amelyet magyar szerző írt első kézből szerzett tapasztalatai alapján. Káplár Balázs útikönyve éppen ilyen mű: a 204 fényképpel és számos térképpel illusztrált, hiánypótló munka szerzője húsz éve áll kapcsolatban Kínával, több évet élt Pekingben, s nyugodt szívvel elmondható, hogy a kínai főváros minden zegét-zugát ismeri. Ez a mély ismeret tükröződik a könyv minden során, s az olvasható, rengeteg háttér-információt és érdekességet tartalmazó könyv nélkülözhetetlen mindazon – egyre gyarapodó számú – honfitársunk számára, aki Pekingbe látogat. Sőt a könyvbe azoknak is érdemes belelapozniuk, akik otthon, a karosszékből kíváncsiak megismerni a világ egyik legizgalmasabb városát. Érdemes megemlíteni, hogy a szerző jelenleg Kantonban (Guangzhou) él, s az e városról készült praktikus kalauza ingyenesen letölthető a www.kaplarbalazs.com oldalról.

Polonyi Péter:**Kína rövid története**

Corvina, 2008, 92 o., 1600 ft.

Polonyi Péter *Kína története* című, két kiadást is megért munkája máig alapmű mindazoknak, akik most kezdenek ismerkedni a kínai történelemmel; de vizsgára készülő diákok, egy-egy adatot kereső szakmabeliek is gyakran fordulnak hozzá. Most a szerző – aki egész életét Kína magyarországi megismertetésének szentelte – a több évezredes kínai történelmet rövidebb formában dolgozza fel. A *Rövid történet* nem szabályos történelemkönyv, hanem sokkal inkább nagy ívű esszé, amely a kezdetektől Deng Xiaoping koráig vázolja fel a kínai történelem legfontosabb folyamatait, a benne szerepet játszó tényezőket, a főbb eseményeket, a jelen Kínájának előzményeit. A szerző eddigi munkáira is a tárgy alapos ismerete és a rendkívül olvasható stílus volt a jellemző, s ezeket az erényeket a jelen könyv is tükrözi. A munka ajánlható mindazoknak, akik szeretnék könnyen emészthető formában megismerni – vagy inkább megérezni – a kínai múltat.

Han Feizi, a nagy legista

A legtöbb kínai filozófiai iskola nagyra becsülte az erényt, a bölcsességet, az erkölcsös viselkedést. Volt azonban egy olyan tanítás, amely nem törődött ezekkel, s helyettük a szigorú törvényeket, az államérdek mindenképp felettségét hirdette. Ezt az irányzatot nevezik legizmusnak.

A legizmus (*fajia*) a Kr. e. 5–4. században kezdett kibontakozni a különböző kínai fejedelemségekben. Olyan – egymástól függetlenül működő – politikus-gondolkodók tartoztak hozzá, akik felismerték, hogy az állam irányításához nem elég az uralkodó erényes viselkedése és a nép nevelése. A legista tanokat a Kr. e. 280–233 között élt filozófus, Han Feizi foglalta össze.

A dadogó bölcsek

A nagy legista mester Han állam fejedelmi családjába született, s a konfucianus mester, Xunzi alatt tanult. Mivel azonban dadogott, s így nem tudott hatékonyan érvelni az udvari vitákban, nem jutott jelentős politikai szerephez. Így aztán írásban fejtette ki nézeteit, nem is akárhogyan: a *Han Feizi* cím alatt 55 fejezetben összegyűjtött munkái stílárís, nyelvi, irodalmi szempontból az ókori kínai filozófiai irodalom csúcspontjának számítanak.

Kr. e. 233-ban, amikor a birodalomgyesítő Qin állam már létében fenyegette Hant, az utóbbi fejedelemség Han Feizit küldte követ-ségbe Qin királyához, akinek korábban elnyerték a tetszését Han Feizi írásai. A követet azonban börtönbe vetették, ahol az őt még diákkorából ismerő Li Si, a Qin-beli miniszter megmérgeztette – mire a király felmentő ítélete megérkezett, Han már meghalt.

A törvények uralma

Han Feizi tanításaiban a központi helyet a törvények foglalják el. A legizmus élesen szemben áll a konfucianizmus azon elvével, mely szerint a béke, jólét, jó kormányzás megteremtésére vissza kell térni a régi idők bölcs királyainak módszereihez. Han szerint az idők megváltoztak: míg a régi királyok képesek voltak erényekkel és példamutatással kormányozni, addig a jelenkorban már egészen más eszközökhöz kell nyúlni.

Az emberek – Han szerint – alapvetően rosszak, s teljesen mechanikusan működnek: igyekeznek megszerezni azt, ami jó nekik, illetve elkerülni azt, ami rossz. Az államnak nem kell törekednie az emberek megváltoztatására, hanem ki kell használnia hajlamaikat: jutalmakkal kell ösztönözni őket arra, ami az államnak jó, és büntetésekkel visszariasztani őket attól, ami rossz. Így a „két fogantyúval”, a jutalmak és büntetések rendszerével, vagyis a törvényekkel rá lehet venni az embereket arra, hogy az államérdeknek megfelelően viselkedjenek: szorgalmasan műveljék földjeiket, hősiesen harcoljanak a háborúban, és ne kövessenek el bűncselekményt.

A hivatalnokokat nem származásuk vagy erényeik, hanem képességeik

alapján kell kiválasztani, s folyamatosan ellenőrzés alatt kell tartani őket. Ha pedig hibáznak, őket is meg kell büntetni. Mivel a konfucianusok olyan dolgokat tartanak fontosnak, amelyek az állam számára nem hasznosak, sőt olykor károsak – erény, hagyomány, tanulás –, őket ki kell szorítani a hatalomból, s tanaitak be kell tiltani.

Az uralkodó feladata, hogy megfelelő törvényeket hozzon, és engedelmes hivatalnokapparátust építsen ki: ha ezt megteszi, attól fogva nem is kell közvetlenül beleszólnia a kormányzásba. Az sem számít, hogy erényes-e: az emberek kötelességtudóan szolgálják majd őt.

A legizmus utóélete

A Kínai Birodalmat Kr. e. 221-ben először egyesítő Qin-dinasztia (Kr. e. 221–206) nagymértékben Han Feizi és a legizmus tanaira támaszkodott. A Qint követő Han-dinasztia (Kr. e. 206–Kr. u. 220) alatt a legizmus látszólag visszaszorult, s Kína hivatalos államideológiájává – mintegy kétezer évre – a konfucianizmus vált. A legista tanok azonban valójában nem tűntek el, hanem beépültek a konfucianizmusba és a kínai államélet mindennapi gyakorlatába. A legista elemeket, az erős központi hatalmat, a népeség szigorú ellenőrzését, a szigorú törvényeket magába olvasztó konfucianizmus így a világtörténelem egyik legtartósabb államalakulatának összetartó erejévé vált.

Salát Gergely

Konfuciusz-kvíz

A Konfuciusz Krónika újból vetélkedőt hirdet olvasói számára, ezúttal a 2008-as pekingi olimpiával kapcsolatban. A feladat egyszerű: az alábbi tíz kérdésre kell válaszolni, s a megfejtéseket e-mailben vagy postai úton eljuttatni az ELTE Konfuciusz Intézethez 2009. április 1-ig.

1. Melyik ország végzett az első helyen az olimpiai éremtáblázaton?

- a. USA
- b. Oroszország
- c. Kína
- d. Nagy-Britannia

2. Melyik híres kínai sportoló gyújtotta meg az olimpiai lángot?

- a. Li Ning tornász
- b. Liu Xiang gátfutó
- c. Yang Wei tornász
- d. Zhu Lin tollaslabdázó

3. Ki vitte a magyar zászlót a megnyitó ünnepségen?

- a. Janics Natasa kajakozó
- b. Benedek Tibor vízilabdázó
- c. Gyurta Dániel úszó
- d. Kammerer Zoltán kajakozó

4. Ki vitte a kínai zászlót a megnyitó ünnepségen?

- a. Ma Lin asztaliteniszező
- b. Yao Ming kosárlabdázó
- c. Liu Zige úszó
- d. Zhang Yining asztaliteniszező

5. Melyik cég tervezte a hivatalos olimpiai fáklyát?

- a. Huawei
- b. Lenovo
- c. General Electric
- d. Toshiba

6. Hány nemzet vett részt a pekingi olimpián?

- a. 164
- b. 215
- c. 192
- d. 204

7. Ki rendezte a megnyitó ünnepséget?

- a. Zhang Yimou
- b. Steven Spielberg
- c. John Woo
- d. Chen Kaige

8. Melyik sportágban nyert el Kína minden elnyerhető érmet (férfi, női egyéni, férfi, női csapat)?

- a. Törvívás
- b. Asztalitenisz
- c. Öttusa
- d. Torna

9. Melyik híres angol rockzenész lépett fel az olimpia záróünnepségén?

- a. Mick Jagger
- b. Roger Waters
- c. Jimmy Page
- d. Bruce Dickinson

10. Hol lesz a következő nyári olimpia?

- a. Rio de Janeiro
- b. London
- c. München
- d. San Francisco

A megfejtéseket e-mailen a media@konfuciuszintezet.hu, postán az ELTE Konfuciusz Intézet, 1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F I. 16. címre várjuk, 2009. április 1-ig. A helyes megfejtést beküldők között értékes könyvnyereményeket sorsolunk ki. Kérjük a beküldőket, hogy nevük és e-mail címük mellett postacímüket is adják meg, hogy a nyereményt postázni tudjuk. Az ELTE Konfuciusz Intézet a személyes adatokat bizalmasan kezeli, azokat harmadik félnek nem adja ki.

Előző számunk Konfuciusz-kvízének nyertesei: Dr. Székely Erika, Győri Orsolya, Veinelt Nóra. Különdíjat nyert: Bátki Lászlóné, Kapu szerkesztőség.

KÍNAI NYELVTANFOLYAMOK AZ ELTE KONFUCIUSZ INTÉZETBEN

Az ELTE Konfuciusz Intézet azzal a céllal alakult 2006 decemberében, hogy minden érdeklődő számára lehetőséget teremtsen a kínai nyelv megtanulására. A kínai a legtöbbször által anyanyelvként beszélt nyelv a világon, s a nyelvtanulók körében is egyre népszerűbb: jelenleg 40 millióan tanulják idegen nyelvként, de ez a szám becslések szerint 2010-re 100 millióra fog növekedni.

Ha kínaiul szeretne tanulni, válasszon minket,

- mert az órákat kínai anyanyelvű vagy Kínában képzett magyar anyanyelvű tanárok tartják;
- mert a legmodernebb – nemzetközileg tesztelt és bevált – multimédiás tananyagokat használjuk;
- mert órabeosztásunk rugalmas, a diákok igényeihez alkalmazkodik;
- mert nálunk magánórákat is vehet;
- mert az ELTE Konfuciusz Intézetben tanulhat kínaiul a legkedvezőbb feltételek mellett;
- mert ez egy hosszú távra szóló befektetés;
- mert a kínai nyelv nem is olyan nehéz...

Intézetünk rendszeresen indít különböző szintű nyelvtanfolyamokat, nemcsak magánszemélyeknek, hanem cégeknek is.

Nyelvtanfolyamainkra a beiratkozás folyamatos.

Jelentkezés:

- személyesen: az ELTE Konfuciusz Intézetben (1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F I. 16.)
- telefonon: a 06-1-411-65-97 számon (H-Cs: 8.30–13.00, 14.00–16.00; P: 8.30–14.00)
- interneten: a www.konfuciuszintezet.hu honlapon.

